КПСС XXV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 6 (5867).

8 ЯНВАРЬ ШАНБА

1977 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ КОЛХОЗЧИЛАРНИ, СОВХОЗЛАРНИНГ ИШЧИЛАРИНИ, МЕХАНИЗАТОРЛАРНИ, ОЛИМЛАРНИ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МУТАХАССИСЛАРИНИ, ҚИШЛОҚҚА МАТЕРИАЛ-ТЕХНИКА ВОСИТАЛАРИНИ ЕТКАЗИБ БЕРУВЧИ САНОАТ ХОДИМЛАРИНИ 1977 ЙИЛДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ЮКСАК МАРРАЛАРГА ЭРИШИШ УЧУН СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАГА АКТИВ ҚЎШИЛИШГА ЧАҚИРАДИ ВА УЛАР ЮБИЛЕЙ ЙИЛИДА ЭКОНОМИКАМИЗНИНГ АНА ШУ ҲАЁТИЙ МУҲИМ ТАРМОҒИНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ЯНГИ, ЁРҚИН САҲИФА БИТАДИЛАР, ДЕБ ИШОНЧ БИЛДИРАДИ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МАКТУБИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОЛХОЗЧИЛАРИ, СОВХОЗЛАРИНИНГ ИШЧИЛАРИ, МЕХАНИЗАТОРЛАРИ, ОЛИМЛАРИ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МУТАХАССИСЛАРИГА, ҚИШЛОҚҚА МАТЕРИАЛ-ТЕХНИКА ВОСИТАЛАРИ ЕТКАЗИБ БЕРУВЧИ САНОАТ ХОДИМЛАРИГА, БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

Азиз ўртоқлар! Партия XXV съезди қарорларини бажариш соҳасидаги ишимизнинг биринчи йили — 1976 йил тугади. Бу йил мамлакат экономикаси барча тармоқларини ривожлантиришда янги муваффақиятлар билан, кўпгина ватанпарварлик тушаббуслари билан, социалистик мусобақа ғоят кенг қулоч ёйиши билан нишонланди. Бу йилни совет кишилари илҳом билан фидокорона меҳнат қилган, ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун сабот билан курашган, Ватанимиз қудрати янада мустаҳкамланган ва равнақ топган йил деб ҳақли равишда аташ мумкин.

Қишлоқ хўжалигида — экономикамизнинг ана шу ҳаётий муҳим тармоғида ўтган йил 1975 йилги жуда қаттиқ қурғоқчилик оқибатларини бартараф этиш соҳасида зўр ғайрат билан ишланган йил бўлди. Ҳосилнинг тақдири учун кўп ташвиш чекилди. Аммо қишлоқ меҳнатчиларининг руҳи тушмади, улар оби ҳаво инжиқликларини енгиш учун ҳамма ишни қилдилар. Уларга ишчилар синфимиз, шаҳарларнинг ва саноат марказларининг аҳолиси, студент ёшлар, Совет Армиясининг жангчилари катта ёрдам бердилар. Партия, совет, комсомол, касаба союз ходимлари ҳосил учун курашнинг толмас ташкилотчилари бўлдилар.

Партия ва халқнинг куч-ғайрати муваффақиятлар билан якунланди. Зарбдор соҳа — дон етиштиришда катта ғалабага эришилди. Мамлакатда 224 миллион тонна дон ҳосили олинди, давлат харид қилган доннинг ҳажми 92 миллион таннадан ошди. Рекордли 1973 йил даражасидан ўзиб кетилди. Мамлакатни ғалла билан таъминлашдан иборат умумхалқ ишига барча иттифоқдош республикаларнинг меҳнаткашлари муносиб ҳисса қўшдилар. Пахта ва бошқа бир қанча экинлардан яхши ҳосил етиштириб олинди. Чорвачилик учун хашак ва ширали озуқа етиштириш кўпайтирилди.

Ўтган қишлоқ хўжалик йилининг якунлари бизни қувонтирмоқда, янги беш йиллик яхши бошланди. Бу — жамиятимиз манфаатларига батамом мос бўлиб тушадиган аграр сиёсат изчиллик билан амалга оширилаётганлигининг натижасидир. Бу — КПСС XXV съездининг қарорлари, унинг ғоялари коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг кундалик ишларида рўёбга чиқарилаётганлигининг натижасидир.

Шу билан бирга КПСС Марказий Комитети эришилган муваффақиятлар хотиржам бўлиш учун асос бермайди, деб ҳисоблайди. Жуда кўп куч-ғайрат сарфланишига қарамай, бир қанча жойларда оби-ҳаво ишкалликлари таъсирини батамом бартараф этишга муваффақ бўлинмади, шу сабабли қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришидаги пировард натижалар планларда ва мажбуриятларда белгиланганидан камроқ бўлиб чиқди.

1975 йилда ем-хашак камроқ ғамланганлиги сабабли чорвачиликдаги қийинчиликлар айниқса катта бўлди. Чорвачилик фермаларининг ходимлари рўй берган аҳволдан нобудгарчиликка иложи борича йўл қўймай қутилиш учун имкони бўлган ҳамма ишни қилдилар. Бироқ ишлаб чиқаришнинг зарур даражасига эришилгани йўқ.

Совет халқининг фаровонлигини янада ошириш юзасидан КПСС XXV съезди белгилаган катта-катта тадбирларни амалга ошириш учун қишлоқ хўжалигини янада тез суръатлар билан ривожлантириш керак бўлади. 1977 йилда колхоз ва совхозлар олдида янги, янада масъулиятли вазифалар турибди, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулоти ҳажмини анча кўпайтириш лозим. Шу билан бирга оби-ҳаво яна ноқулай келиб қолиши мумкинлигини эсдан чиқариш ярамайди, ҳар қандай тасодифларга барвақт шай бўлиб туриш керак.

КПСС Марказий Комитети ғоят муҳим умумдавлат масалалари юзасидан партия билан, халқ билан маслаҳатлашиб туришда қарор топган яхши анъанага амал қилиб, энг зарур вазифаларни биргаликда муҳокама этиш, уларни ҳал қилишнинг энг самарали йўлларини топиш, ички резервларни тўлиқроқ сафарбар этиш, давлатнинг қишлоқ хўжалигига ажратиб бераётган жуда катта ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш мақсадида ушбу мактуб билан мурожаат қилишга қарор берди.

Келгуси қишлоқ хўжалик йилига тайёргарлик кўриш пайтида дон хўжалигини янада ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш ишини биринчи ўринга қўйиш лозим. Бу зарбдор соҳадаги ишни асло бўшаштириб бўлмайди. Дон хўжалигидаги резервлардан яхшироқ фойдаланиш, ҳосилдорликни ошириш учун, ялпи ҳосилни кўпайтириш ва дон сифатини яхшилаш, давлатга дон сотишни кўпайтириш учун олиб борилаётган курашни янада кенг авж олдириш керак. Бу масалалар ҳар бир колхоз, совхоздаги ҳар бир партия ташкилотининг, ҳар бир деҳқоннинг доимо диққат марказида туриши зарур.

Марказий Комитетнинг фикрича, 1977 йилги вазифаларни муваффақиятли ҳал этишда ҳозир ишимизнинг икки муҳим йўналиши: кўкламги экишга ҳозирлик кўриш ва чорва қишловини ўтказиш алоҳида ўрин олиб турибди.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари кўкламги дала ишларига ҳар тарафлама ва пухта тайёргарлик кўриш ҳосил учун курашда нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини яхши биладилар. Бу соҳадаги ҳамма иш муҳим, бунда икир-чикирлар йўқ. Аввало, кадрларга оммавий равишда таълим бериш, уруғлик тайёрлаш, нам тўплаш, кузги экинларни сақлаб қолишга ҳаракат қилиш, минерал ўғитларни ташиб олиш ва органик ўғитлар ғамлаш, техниканинг тўла шайлигини таъминлаш, ҳосилга хизмат қиладиган бошқа ҳамма тадбирларни амалга ошириш ана шундай ишлар жумласига киради.

Умуман мамлакатда кўкламги экиш учун етарли миқдорда уруғлик ғамлаб қўйилган. Аммо айрим районларда ҳосил ўрими даврида ёғингарчилик бўлиб турганлиги сабабли ортиқча намликдаги уруғлик ғамланган, бу эса унинг уруғ бўлиш хусусиятини пасайтириш ва ҳатто бузилиш хавфини вужудга келтиради. Шу сабабли уруғликнинг сақланиши учун қаттиқ контроллик ўрнатилиши, лабораторияларда унинг сифати ўз вақтида текширувдан ўтказилиши, экин учун зарур бўлган юксак кондицияларга етказилиши лозим. Ҳосил бугунги нон бўлса, уруғлик эртаги нон, деган ҳикматли гап бор ҳар бир хўжаликда. 1977 йил баҳорида экиш учун ҳамма экинларнинг тегишли навлардаги аъло сифатли уруғлиги резерв запаси билан бирга бўлишини таъминлаш — колхозлар, совхозлар, қишлоқ хўжалик органлари, ғалла қабул қилиш корхоналари мутахассисларининг бурчидир.

Тупроқда нам тўплаш ва уни сақлаб қолиш юзасидан катта иш амалга оширилиши керак. Мамлакатнинг кўпгина районлари учун бу масала жуда муҳим аҳамиятга эга. Нам тўплаш учун кураш — ҳосил учун курашдир. Далаларда қор тўплаш ишини активроқ ўтказиш, эрув ва ёмғир сувларининг оқиб кетишига йўл қўймаслик учун ҳамма чораларни кўриш, имкони бўлган ҳамма нарсаларни ишга солиб, сув запасларини кўпайтириш лозим.

1977 йилда мелиорацияга доир топшириқларни муваффақиятли бажариш учун ҳамма чораларни кўриш, шу йили экин экиш учун мелиорацияланган ерларни имкони борича кўпроқ ишга тушириш зарур. Суғориладиган ва захи қочирилган ерлардан фойдаланишни яхшилайдиган, ҳосилни оширадиган, янги ўзлаштирилган ерларнинг ҳар гектаридан юксак самара олишни таъминлайдиган ҳамма тайёргарлик ишлари барвақт амалга оширилиши жуда муҳимдир.

Кузда уруғ ташланган экинзорларга ғаллакорлар алоҳида эътибор беришлари керак. Ялпи дон ҳосилининг миқдори кузги экинларнинг сақлаб қолинишига ва уларнинг ҳолатига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. Айрим йилларда кузги экинлар нобуд бўлиши оқибатида қишлоқ хўжалиги катта зарар кўрган. Шу боисдан ҳам ҳар гектар ердаги экинларни сақлаб қолиш, кузда уруғ ташланган далада мўл ҳосилни таъминлаш соҳасидаги агротехника ишларининг бутун комплексини ўз вақтида ва пухта бажариш — ҳозир бўлажак ғалла хирмони учун курашдаги энг муҳим юмушларнинг биридир.

Ҳозирги вақтда колхоз ва совхозларда 1977 йилги ишлаб чиқариш планлари тузилмоқда. Шу планларда экинзорлар структурасини янада такомиллаштиришни кўзда тутиш жуда муҳимдир. Кейинги йилларда кўпгина хўжаликлар бу соҳада муайян иш қилди, бу иш ғаллазорларни анча кўпайтириш имконини берди. Бу — ўз вақтида кўрилган тўғри тадбир бўлди. Вазифа ғаллазорларни бундан буён ҳам кенгайтиришдан иборат.

Дон учун ғалла экиладиган ерларнинг ўз структурасини такомиллаштиришдаги ҳамма резервлардан ҳали фойдаланилгани йўқ. Озиқ-овқат бўладиган дон етиштиришга эътиборни бўшаштирмай туриб, кўпгина колхоз ва совхозларда ембоп экинлар — арпа, сули, супурги, дуккакли дон экинлари, жанубий районларда эса маккажўхори сингари серҳосил экин майдонларини кенгайтиришни кўзда тутиш мақсадга мувофиқдир.

1977 йилнинг ўзидаёқ гречиха ва тариқ ялпи ҳосилини кескин кўпайтириб, шу экинлар ҳосилини давлатга сотиш юзасидан белгиланган топшириқларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш зарур. Бу қимматли ёрмабоп экинлар учун яхши ерлар ажратиб берилсин, ҳосилдорликни кўпайтириш учун ўғит ва бошқа воситалар етарли равишда бериб турилсин. Шоликорларимиз олға томон янги катта қадам қўйишлари керак.

Совет кишиларининг фаровонлиги яхшиланган сайин хилма-хил ва юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотларига ҳамда халқ истеъмол молларига талаб тўхтовсиз оша беради. Шу сабабли партия дон етиштиришни кўпайтириш вазифасини бўрттириб кўрсатиш билан бирга ҳар бир экинга, деҳқончиликнинг ҳамма маҳсулотларини етиштиришни муттасил кўпайтиришга катта аҳамият бермоқда. Қанд лавлаги етиштиришга эътиборни янада кучайтириш лозим бўлади. Кунгабоқар, соя, бошқа мойли экинлар етиштиришда кескин бурилиш қилиш зарур.

Картошкакорлар ва сабзавоткорлар олдида масъулиятли вазифалар турибди. Картошка ва сабзавот ҳосилдорлигини ошириш ва ялпи ҳосилни кўпайтириш билангина чекланмасдан, уларнинг сифатини анча яхшилаш ҳам керак. Пахта, зиғир, мева, узум, чой етиштиришни янада кўпайтириш учун мавжуд имкониятлардан тўла-тўкис фойдаланиш лозим.

Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари билан мутахассислари конкрет шароитларни ҳисобга олиб, ҳар бир экинга доир ишларнинг аҳволини чуқур анализ қилишлари ҳамда кўкламги дала ишларига тайёргарлик кўриш давомида ялпи ҳосилни анча кўпайтиришга имкон берадиган тадбирларни амалга оширишлари керак.

Ем-хашак етиштириш масалаларини жуда синчиклаб кўриб чиқиш керак бўлади. Колхоз ва совхозлар ишни шундай ташкил қилишлари лозимки, бу йил силосбоп экинлар, кўп йиллик ва бир йиллик ўтлар, озуқабоп илдиз мевалар ҳосилдорлигини анча ошириш, табиий ем-хашак майдонлари маҳсулдорлигини кўтариш таъминланадиган бўлсин. Ҳар бир хўжалик, ҳар бир ферма етарли миқдорда тўйимли озуқа билан ва уларнинг зарур эҳтиёт запаслари билан таъминлаб қўйилиши керак.

1977 йилда қишлоқ хўжалиги кўп миқдорда минерал ўғит олади. Афсуски, бизда ҳали ўғитни заводлардан жўнатиш, уни ташиш ва асраш қоидаларини бузиш оқибатида ўғитнинг кўплаб нобуд бўлиш фактларига барҳам берилгани йўқ. Органик ўғит — тупроқ ҳосилдорлигини оширишнинг катта резервидир. Аммо айрим хўжаликларнинг раҳбарлари минерал ўғит кўпроқ етказиб берилишига кўз тутиб, органик ўғит тўплаш ва уни ерга солишга эътиборни бўшаштириб юбордилар. Минерал ва органик ўғитлардан ғоят самарали фойдаланиш учун колхоз ва совхозлар, қишлоқ хўжалик органлари, «Сельхозтехника» бирлашмалари, химия саноати корхоналари, транспорт ташкилотлари доимо курашишлари лозим.

Қишлоқ хўжалигидаги самарадорлик ва сифатни ошириш юзасидан партия XXV съезди ўртага қўйган вазифа деҳқончилик маданиятини янада юксалтириш тадбирларини амалга ошириш билан бевосита боғлиқ. Кўкламги экишга тайёргарлик даврида буни доимо ҳисобга олиш зарур.

Деҳқончилик маданияти — жуда кенг ва теран тушунча эканлиги маълум. Ерда жуда катта тартиб ўрнатиш ҳам, яхши уруғлик ҳам ва экинларни синчиклаб парвариш қилиш ҳам, ўғитдан рационал фойдаланиш ҳам, тупроқни юқори сифатли ишлаш ва техникадан юқори унум билан фойдаланиш ҳам, ҳамма дала ишларини қисқа муддатларда бажариш ҳам шу жумлага киради. Хуллас, бу тушунча пировард натижада салмоқли ҳосил кўтаришни ўз ичига олади.

КПСС Марказий Комитети ҳисоблайдики, бўлғувси ҳосилга замин яратилаётган ҳозирги вақтда партия ташкилотлари, хўжаликларнинг раҳбарлари, агрономлар ишлаб чиқариш самарадорлигини кўтаришнинг бош шарти бўлган деҳқончилик маданиятини оширишни таъминлайдиган ҳамма тадбирларни ўтказишга алоҳида эътибор билан қарашлари лозим. Деҳқончилик маданиятини ошириш—қишлоқ хўжалик маҳсулотини кўп миқдорда қўшимча равишда олиш демакдир.

Бу йил кўкламги дала ишлари ҳажми анча ортмоқда. Мамлакатнинг бир қанча районларида қиш эрта тушганлиги сабабли ер ҳайдаб, тупроқ ишлаш планлари бажарилмай қолди. Шу сабабли кўкламги дала ишларини ўтказишда кўп куч сарфлашга тўғри келади. Хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари ҳамма нарсани синчиклаб, чамалаб кўришлари, кўклам шароитлари ёмон келишини назарда тутишлари, қисқа кўклам палласида энг унумли меҳнатни ташкил этиш, бирон соатни ҳам зое ўтказмаслик учун мавжуд резервларни ҳисобга олишлари керак.

Кўкламги экишнинг муваффақияти кўп жиҳатдан техникани ўз вақтида ва пухта шай қилиб қўйишга боғлиқ бўлади. Бошқирдистон, Целиноград ва Иваново механизаторларининг мактуби матбуотда эълон қилинди. Улар мамлакатнинг барча механизаторларига мурожаат қилиб, хўжаликларда мавжуд бўлган жамики, машина-механизмларни дала ишларига муддатидан илгари ва юқори сифатли қилиб, тайёрлаб қўйишга чақирдилар. Бу чақириқ ҳамма жойда қизғин қўллаб-қувватланди. Мусобақа ташаббускорлари олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажармоқдалар. Тупроқ ишлаш ва уруғ ташлаш машиналарининг ҳаммаси ҳозирнинг ўзидаёқ шай қилиб қўйилди, тракторлар ремонти белгиланган муддатлардан илдам олиб борилмоқда.

Шундай қилиш керакки, ҳар бир республика, ўлка, областда, ҳар бир колхоз ва совхозда, бўлим ва бригадада, «Сельхозтехника» корхоналарида машиналарни кўкламги экишга тайёрлашнинг календарь графиклари ишлаб чиқилсин, ремонт ишларининг юксак суръатлари таъминлансин. Сифатга алоҳида эътибор берилиши керак. Кейинчалик машина-механизмларнинг бекор туриб қолиши, муддатларнинг ўтиб кетиши, ҳосилнинг бой берилиши аламини тортгандан кўра, ҳозир, ҳали вақт борида ҳар бир машинани қайта-қайта текшириб чиққан яхшироқдир.

Ҳамма колхоз ва совхозларда машина-трактор агрегатлари икки сменада ишлатилиши керак. Ҳар бир хўжаликда машиналарга кўкламги экиш даврида хизмат қилишга барвақт ҳозирлик кўриб қўйиш, узеллар, агрегатлар ва запас қисмларнинг алмаштириладиган фондини вужудга келтириш, техникавий хизмат кўрсатадиган доимий ва кўчма пунктларни шай қилиб қўйиш, созловчи усталар звеноларини, диспетчерлик алоқасини ташкил қилиш лозим. Хуллас, инженерлик хизмати экиш даврида яхшилаб созланган механизмдек ишлаши учун ҳамма чорани кўриш зарур.

Қишлоқ механизаторларининг энг юксак меҳнат унумдорлигига эришиш учун, машиналарнинг техникавий имкониятларидан максимал даражада фойдаланиш учун бошлаган ажойиб ҳаракати дала ишларини муваффақиятли ўтказишда катта сафарбар қилувчилик ролини ўйнамоқда. Бу илғор ҳаракат 1977 йилда янада зўр куч билан авж олиб кетиши шубҳасиз.

Механизатор—замонавий қишлоқ хўжалигининг марказий фигурасидир. Колхоз ва совхоз ишининг пировард натижалари унинг билими ва касб-кор маҳоратига, тажрибасига, унинг ишга муносабатига ҳал қилувчи даражада боғлиқ бўлади. Хўжаликларни икки сменада ишлаш учун механизатор кадрлар билан таъминлаш ҳозирги вақтда биринчи даражали аҳамият касб этмоқда. Механизаторлар етишмаётган жойларда уларни қўшимча равишда тайёрлашни ташкил қилиш, таълимнинг ҳамма форма ва методларидан — қишлоқ умумий таълим ўрта мактабидан, ҳунар-техника билим юртидан, турли курслардан фойдаланиш лозим.

Ростов партия ташкилотининг тажрибасини жуда кенг оммалаштирса арзийди. Ростовликлар намунаси асосида ҳамма областлар, ўлкалар ва республикаларда қишлоқ аҳолисидан имкони борича кўпроқ киши механизаторлик касбини ўзлаштириб олиши, трактор, автомобилни бошқарадиган бўлиши, турли-туман техникани ва ишлаб чиқаришнинг машиналаштирилган технологиясини билиши учун оммавий механизаторлиқ умумий таълимини ташкил этиш керак. Хўжаликларнинг раҳбарлари кўкламги экиш даврида механизаторлар меҳнати, маиший ва маданий ҳордиқ чиқариши учун яхши шароит яратиш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишлари лозим.

Ҳосил учун умумий курашда шонли ишчилар синфи, социалистик индустриямиз катта роль ўйнайди. КПСС Марказий Комитети қишлоқ буюртмаларини бажарувчи саноат корхоналарининг коллективларига мурожаат қилиб, машиналар, запас қисмлар, нефть маҳсулотлари, минерал ўғитларни ва бошқа материал-техника воситаларини ўз вақтида етказиб беришга, ишлаб чиқариш планларини ички резервлар ҳисобига ошириб бажариш имкониятларини қидириб топишга, колхоз ва совхозларга оталиқ ёрдамини кучайтиришга чақиради.

КПСС Марказий Комитети ҳозир чорвачиликка алоҳида эътибор қаратилиши лозим, деб ҳисоблайди. Гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни анча кўпайтиришни таъминлаш, шаҳарларнинг ва саноат марказларининг аҳолисини шу маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилаш — партия, совет ва хўжалик органларининг, хўжаликлар раҳбарлари ва мутахассисларининг, барча колхозчилар ва совхоз ишчиларининг энг зарур вазифасидир. Бунда чорва қишловини уюшқоқлик билан ўтказиш ҳал қилувчи роль ўйнайди. Бу йил чорва қишловини ўтказиш учун анча қулай шароит вужудга келмоқда. Кўпроқ ем-хашак ғамлаб олинган, фермалардаги механизация даражаси кўтарилган, чорвани замонавий молхоналар билан таъминлаш яхшиланган, энг муҳими — малакали чорвадор кадрлар ўсиб етишган.

Қиш фаслида фермаларда ем-хашак ресурсларидан ўринли фойдаланиш, ем-хашакни қайта ишлашни ташкил этиш, уларнинг ғозини ошириш биринчи даражали аҳамиятга эгадир. Бу иш ҳамма жойда сабот ва собитқадамлик билан олиб борилиши лозим. Ишни шундай йўлга қўйиш керакки, ҳар бир хўжаликдаги озуқа цехи аниқ ва узлуксиз ишлаб турсин, ем-хашакнинг ҳар килограммидан фақат истеъмолга тайёрланган ҳолда фойдаланилсин ва маҳсулот тарзида энг кўп самара берадиган бўлсин.

Чорва молларни урчитиб кўпайтиришни яхшилаш муҳим вазифадир Қиш-кўклам ойларида моллар кўплаб болалайди. Янги туғилган бузоқлар, чўчқа болалари ва қўзиларни тўла-тўкис асраб қолиш — бу йил чорва туёғини ва маҳсулот етиштиришни кўпайтириш учунгина эмас, бу тармоқни келгусида узлуксиз ривожлантириш учун ҳам негиздир. Чорва молларни бўрдоқихона ва яйловда боқиб семиртиришнинг интенсив методларини кенг жорий қилиш, гўштга топшириладиган чорва вазнини ошириш — қўшимча гўшт олишнинг катта резервидир. Қиш фаслининг ўзидаёқ ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган сутни анча кўпайтиришни таъминлаш, сут етиштириш ва харид қилишни муттасил оширишга эришиш зарур.

КПСС Марказий Комитети чорвачилик ходимлари бу йил ўз олдиларига янада каттароқ вазифаларни қўйиш ва ҳал этиш имкониятига эгадирлар, деб ҳисоблайди. Соғин сигир маҳсулдорлигини ва бўрдоқихонадаги моллар вазнини анча оширишга эришиш, чорвачиликнинг ҳамма маҳсулотларини давлатга сотиш планлари ва топшириқларини ошириб бажариш, сут харид қилиш жиҳатидан эса, 1977 йилдаёқ беш йиллик планга мувофиқ 1978 йилга мўлжалланган даражага етиб олишдан иборат қимматли ташаббусни бошлаган Киев области чорвадорларининг тажрибаси шундан яққол далолат бериб турибди. Киевликларнинг КПСС Марказий Комитети маъқуллаган бу ватанпарварлик ташаббусини мамлакатнинг барча чорвадорлари қизғин маъқуллаб кутиб олишлари шубҳасиз.

Ўртоқлар! Мамлакатимиз ўзининг катта юбилейи — Улуғ Октябрь социалистик Революциясининг олтмишинчи йилига қадам қўйди. Барча совет кишилари қатори қишлоқ меҳнатчилари ҳам шу шонли айёмни коммунистик қурилишда янги зафарлар билан кутиб олишга интилмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети ҳисоблайдики, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, совет ва қишлоқ хўжалик органлари дала ва фермаларда юксак уюшқоқликни, аниқ иш маромини таъминлаш, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришида ҳеч қандай узилишга, бекор туришга, «бўш» кун бўлишига йўл қўймаслиги учун ҳамма чораларни кўришлари лозим. Ҳар бир меҳнат соатида деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш ишига конкрет ҳисса қўшилиши керак. Ишлаб чиқилган хўжалик планларини амалга ошириш учун ҳар томонлама ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб борилиши, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг ҳал қилувчи участкалари алоҳида контроль остига олиниши лозим. Шак-шубҳа йўқки, мўл ҳосил учун, чорвачиликни янада юксалтириш учун курашда ҳамиша бўлганидек, бу йил ҳам қишлоқ коммунистлари ва комсомоллари биринчи сафларда бўладилар ,маҳорат, серунум меҳнат, уюшқоқлик ва интизом намунасини кўрсатадилар.

КПСС Марказий Комитети колхозчиларни, совхозларнинг ишчиларини, механизаторларни, олимларни, қишлоқ хўжалик мутахассисларини, қишлоққа материал-техника воситаларини етказиб берувчи саноат ходимларини 1977 йилда қишлоқ хўжалигида юксак марраларга эришиш учун социалистик мусобақага актив қўшилишга чақиради ва улар юбилей йилида экономикамизнинг ана шу ҳаётий муҳим тармоғини ривожлантиришга янги, ёрқин саҳифа битадилар, деб ишонч билдиради.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ!

Анастасия ЧУДНАЯ

Ўзбекистон ССР Чорвачилик илмий-тадқиқот институти «Красний водопад» экспериментал базасининг сут соғувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофоти лауреати

КПСС XXV съезди ва КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленуми қарорларидан руҳланиб, 1976 йил учун ўз зиммамга олган оширилган социалистик мажбуриятимни бажардим. 172 бош соғин сигирдан планда белгиланган 550 тонна ўрнига 700 тонна серқаймоқ сут соғиб олдим. Бу — 1975 йилдагидан 91,5 тонна кўпдир. Ҳар бир соғин сигирдан 4.070 килограммдан сут соғиб олинди, бу — 1975 йилдаги кўрсаткичга қараганда 260 килограммдан кўп демакдир. Давлатга топширилган сутнинг ҳаммаси биринчи сортга қабул қилинди.

Сигирлардан олинадиган сут миқдорини кўпайтириш билан бир қаторда, маҳсулотнинг таннархини ҳам кескин арзонлаштиришга муваффақ бўлдим. 1 центнер сут етиштириш учун атиги 12 сўм 10 тийин сарфланди.

Мен КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Киев области чорвадорларига йўллаган мактубидан руҳланиб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллиги шарафига 1977 йилда ўзимга бириктилган ҳар бир соғин сигирдан 4 минг 100 килограммдан сут соғиб олиб, давлатга жами 710 тонна серқаймоқ сут топширишга қарор қилдим.

Менинг бу ташаббусим республикамиз чорвадорларини янги зафарларга ундайди, деб ўйлайман.

▲ УСМОН ЮСУПОВ номли аграр саноат бирлашмасининг теплица хўжалиги коллективи шаҳар аҳолисини қишда ҳам сифатли сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаш йўлида фидокорона меҳнат қилиб, социалистик мажбуриятини шараф билан бажарди. Ҳозиргача шаҳарликлар дастурхонига 130 тонна бодринг ва 105 тонна помидор етказиб берилди. Айни кунларда теплица хўжалигида кўкламга тайёргарлик ишлари қизғин давом этмоқда. Эрта баҳорда экиладиган карам ва помидор кўчатлари сифатли парвариш қилинаётир. Суратларда: (чапдан ўнгга) илғор сабзавоткорлардан Лола Шоқосимова билан Матлуба Юсуповалар пишиб етилган ҳосилни териб олмоқдалар; Н. Абдурасулова, З. Хошимова, З. Нишонова ва У. Тиллабоевалар парникларда етиштирилаётган редискани кўздан кечиришмоқда; тажрибали сабзавоткор Суйдихон Хасанова пишиб етишган редискани териб яшикларга жойламоқда.

Х. Мирзакаримов фотолари.

ТОШКЕНТЛИКЛАРНИНГ ВАТАНПАРВАРЛИК ТАШАББУСИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

ТОШКЕНТ ШАҲРИ САНОАТ, ҚУРИЛИШ, ТРАНСПОРТ, АЛОҚА КОРХОНАЛАРИ, ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ВА ЛОЙИҲА- КОНСТРУКТОРЛИК ТАШКИЛОТЛАРИ, САВДО ВА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ, МАИШИЙ ХИЗМАТ ҲАМДА МАДАНИЯТ МУАССАСАЛАРИ КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ 1977 ЙИЛГИ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Тошкент шаҳри, саноат, қурилиш, транспорт, алоқа корхоналари, илмий-тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари, савдо ва умумий овқатланиш, маиший хизмат ҳамда маданият муассасалари коллективларининг социалистик мажбуриятларини маъқуллади.

Область, шаҳар, район партия комитетлари, саноат корхоналари, қурилиш, транспорт, алоқа корхоналари ва муассасаларининг бошланғич партия ташкилотлари барча меҳнат коллективларининг ташкилотчилик ҳамда сиёсий ишларини ички резервларни қидириб топишга, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга ва бутун иш сифатини яхшилашга қаратсинлар, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан бошланган социалистик мусобақани кенг авж олдирсинлар.

Республика, область ва район газеталарининг редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига Тошкент шаҳри меҳнаткашлари қабул қилган мажбуриятлар қандай бажарилаётганлигини ёритиб туриш таклиф этилди.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ САНОАТ, ҚУРИЛИШ, ТРАНСПОРТ, АЛОҚА КОРХОНАЛАРИ, ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ВА ЛОЙИҲА-КОНСТРУКТОРЛИК ТАШКИЛОТЛАРИ, САВДО ВА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ, МАИШИЙ ХИЗМАТ ҲАМДА МАДАНИЯТ МУАССАСАЛАРИ КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ 1977 ЙИЛГИ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Совет халқи юксак меҳнат ва сиёсий кўтаринкилик вазиятида партия XXV съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1976 йил октябрь Пленуми тарихий қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумда сўзлаган программ нутқида баён этилган қоида ва хулосаларни амалга ошириш учун илҳомбахш меҳнат қилмоқда.

Ўнинчи беш йилликнинг биринчи йили муносиб меҳнат зафарлари билан нишонланди. Шаҳар саноат корхоналарининг коллективлари 1976 йил давлат планини муддатидан илгари 21 декабрда бажариб, топшириққа қўшимча равишда салкам 100 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилдилар. Ўтган йилга нисбатан саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 8,8 процент ўсди. Ўсишнинг 88 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилди.

Ўнинчи беш йиллик топшириқларини бажариш учун курашда қурилиш-монтаж ташкилотларининг коллективлари актив қатнашмоқдалар. 1976 йилда улар кўплаб ишлаб чиқариш ва маданий-маиший объектларни, уй-жойлар, мактаблар, мактабгача ёшдаги болалар муассасаларини ишга туширдилар.

Транспорт, алоқа корхоналарининг, илмий тадқиқот институтлари ва конструкторлик бюроларининг, маданият, савдо ва умумий овқатланиш муассасаларининг коллективлари муайян муваффақиятларга эришдилар. Шаҳарнинг меҳнат коллективларида «Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига 60 зарбдор ҳафталик» шиори остида социалистик мусобақа кенг авж олиб кетди. Бу ватанпарварлик ҳаракатида 240 мингдан зиёд меҳнаткаш қатнашмоқда.

Халқнинг фаровонлигини янада ошириш йўлида ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини янада ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш ҳақидаги партия даъватига жавобан Тошкент корхоналари ва ташкилотларининг коллективлари 1977 йилда зиммаларига қуйидаги социалистик мажбуриятларни оладилар.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, корхоналарни техникавий жиҳатдан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, муқобил планлар қабул қилиш юзасидан оммавий ҳаракатни ривожлантириш, илғор тажрибани кенг жорий қилиш асосида маҳсулотни реализация қилиш ҳажми ва кўпчилик энг муҳим маҳсулот турларини ишлаб чиқариш 1977 йил давлат плани муддатидан илгари 20 декабрда бажарилади.

Саноат ишлаб чиқариши ҳажмининг 1976 йилдагига нисбатан 8 процент ўсиши таъминланади, унинг 85-90 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилади.

Пландан ташқари 100 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади, қўшимча равишда 320 трактор ва трактор прицеплари, 150 компрессор, 1 миллион сўмликдан зиёд кабель маҳсулоти, 200 минг дона устки ва ички трикотаж, 10 миллион сўмлик кийим-кечак ишлаб чиқарилади.

Маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига 1976 йилга нисбатан фойда олиш 20 процент кўпайтирилади, фонддан олинадиган фойда 10 процент оширилади.

75 янги машина ва приборлар ишлаб чиқилиб, ўзлаштирилади, замонавий моделдаги 1400 кийим: пойафзал, мебель ва бошқа халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқилиб, ўзлаштирилади. Пахта йиғим-терими кампанияси бошлангунга қадар пахтанинг ингичка толали навини терадиган 650 дона ХВН-1,2А машиналари ишлаб чиқарилади. МТЗ-80Х тракторларини кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

Пландан ташқари 300 минг сўмлик биллур ва рангли шиша маҳсулотлари ишлаб чиқарилади, шу хилдаги маҳсулотларнинг 10 та янги турини ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

Шаҳарнинг саккизта саноат корхонасида маҳсулот сифатини бошқаришнинг комплекс системаси жорий қилинади, 68 корхонада комплекс системани ишлаб чиқиш ниҳоясига етказилиб, жорий этишга киришилади. 120 хил буюм давлат Сифат белгисини олиш учун тақдим этилади ва ана шундай маҳсулотнинг ҳажми ўтган йилги эришилган даражага нисбатан 46 процент кўпайтирилади.

30 автомат ва поток линия ишга туширилади, 3500 донадан кўпроқ юксак унумли ускуна ўрнатилади.

Корхоналар ва шаҳар хўжалигида бошқаришнинг автомат системасини жорий этиш ҳисобига 300 минг сўмлик иқтисодий самарага эришилади. Ихтирочилик ва рационализаторлик таклифларини жорий этишдан 25 миллион сўмлик иқтисодий самара олинади. Бу йил 45 миллион киловатт соат электр энергияси, 15 минг тонна шартли ёқилғи, 10 минг тонна қора ва рангли металл, 100 минг квадрат метр газлама тежаб қолинади.

Пудрат ишлари йиллик плани муддатидан илгари 27 декабрда бажарилиб, пландан ташқари 2,5 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилади, 5 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилади. Мактаблар ўқув йили бошлангунга қадар фойдаланишга топширилиши таъминланади. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигига Тошкент метрополитенининг биринчи линияси фойдаланишга топширилади.

Қурилишда меҳнат унумдорлиги пландагига нисбатан 0,5 процент оширилади. Н. Злобин методи бўйича ишловчи бригадалар миқдори 200 тага етказилади. Қурилиш-монтаж ишларида меҳнат унумдорлиги планда мўлжаллангандан 0,3 процент оширилади. Уй-жой ва маданий-маиший объектларнинг 80 проценти «яхши» ва «аъло» баҳоларга топширилади. Тежаб-тергаб сарфлаш ва сақлаш ҳисобига 10 минг тонна цемент, 1800 тонна металл, 900 куб метр ёғоч-тахта тежаб қолинади.

Ободончилик объектларини капитал ремонт қилиш плани 10 декабргача бажарилиб, 1,5 миллион квадрат метр майдондаги йўл ва йўлкалар ремонт қилинади, 80 километр ирригация шохобчалари, 120 километр ташқи ёритиш тармоқлари ремонт қилинади, 3 миллион туп кўчат ва бута ўтказилади.

Темир йўл транспортида юк жўнатиш плани 28 декабрда бажарилиб, пландан ташқари 100 минг тонна юк ташилади. Оборотни тезлаштириш ҳисобига қўшимча юк ортиш учун камида 13 минг вагон бўшатилади. Оғир юк ташийдиган поездларда нормадан ташқари 5 миллион тонна юк ташилади. Ҳаракат составн ремонтининг технологиясини такомиллаштириш ҳисобига юк вагонларини чиқариш олти процент кўпайтирилади. Вокзал ва поездларда пассажирларга хизмат кўрсатиш маданияти оширилиб, уларга камида 600 минг турли хизмат кўрсатилади.

Граждан авиациясининг Тошкент корхонаси коллективи пассажирлар ташиш ва пассажир обороти планини 23 декабрда бажариб, планга қўшимча равишда 30 минг пассажир ташийди.

Пассажир автомобиль транспорти билан пассажир ташиш плани 25 декабрда бажарилиб, пландан ташқари 1 миллиондан зиёд пассажир ташилади. Марказлашган юк ташиш плани 28 декабрда бажарилиб, қўшимча равишда 200 минг тонна юк ташилади.

18 минг номерли янги автомат телефон станциялари муддатидан илгари 15 декабрда фойдаланишга топширилади.

Савдо ва умумий овқатланиш корхоналари товар обороти планини 28 декабрда бажариб аҳолига пландан ташқари 12 миллион сўмлик халқ истеъмоли молларини реализация қиладилар. Савдо майдони 10 минг квадрат метр бўлган янги магазинлар, 3800 ўринли умумий овқатланиш корхоналари очилади. Хизмат кўрсатиш маданияти оширилиб, молларни ўз-ўзига хизмат усули билан сотиш 70 процентга етказилади.

Маиший хизмат бўйича план муддатидан илгари бажарилиб, пландан ташқари аҳолига 200 минг сўмлик хизмат кўрсатилади, маиший хизматнинг 18 янги тури ўзлаштирилади.

Илмий-тадқиқот муассасалари коллективларининг куч-ғайрати актуал назарий, фан-техника ва социал иқтисодий проблемаларни ҳал этишга қаратилади, илмий-тадқиқотлар самарадорлиги оширилиб, фаннинг практика билан алоқаси мустаҳкамланади.

20 та илмий-тадқиқот иши муддатидан илгари бажарилиб, халқ хўжалигида фойдаланиш ва жорий этишга пландан ташқари 11 та илмий иш юборилади. 25 та монография ва тематик тўпламлар эълон қилинади. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг илмий ходимлари кучи билан 10 мингдан зиёд лекция ўқилади ва доклад қилинади.

Давлатимиз ва республикамиз тарихини, Совет ҳокимиятининг 60 йили мобайнида совет халқининг бунёдкор меҳнатини тасвирловчи адабиёт ва санъат асарларининг бадиий савияси ва ғоявий мазмуни юқори бўлишига эришилади.

Жиззах областининг учта хўжалигида Тошкент театрларининг филиаллари очилади. Бадиий ҳаваскорлик коллективларига театр, кино, тасвирий санъат усталарининг раҳбарлик фаолияти активлаштирилади. Санъат ходимларининг ҳисоботлари ва улар билан учрашувлар тез-тез уюштириб турилади. Шаҳардаги корхоналарда ҳамда қишлоқларда профессионал ва ҳаваскорлик коллективларининг камида 600 та оталик концертлари уюштирилади.

Шаҳар кинолаштириш ходимлари аҳолига кино хизмати кўрсатишнинг прогрессив формаларини қўллаииб, камида 20 миллион томошабинга хизмат кўрсатиш мажбуриятини оладилар.

Колхоз ва совхозларга ускуналар ва асбоблар юбориш бўйича квартал ва йиллик топшириқлар муддатидан илгари бажарилади. Қишлоқ хўжалик машиналари учун пландан ташқари 1 миллион сўмлик эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилади.

Жиззах ва Тошкент областларининг колхоз ва совхозларига қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш ва техникавий хизмат кўрсатиш учун камида 300 автолетучка мутахассислар билан бирга юборилади. 1 сентябрга қадар 350 пахта териш машинаси ҳайдовчиларининг малакаси оширилади. Дала ишларини ўтказиш ва 1977 йил пахта йиғим-терими мавсумини муваффақиятли якунлашда қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига актив ёрдам кўрсатилади.

Тошкент шаҳри меҳнаткашлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетини, унинг Сиёсий бюросини, шахсан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневни, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетини ишонтириб айтадиларки партия XXV съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1976 йил октябрь Пленуми, Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди қарорларини бажара бориб, ўзларининг бутун куч ва ғайратларини ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини барвақт бажаришга сафарбар этадилар. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигигни муносиб меҳнат совғалари билан кутиб оладилар.

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАР ТОШКЕНТ ШАҲАР МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ ЙИҒИЛИШЛАРИДА МУҲОКАМА ЭТИЛИБ, ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ САЛОМАТЛИГИ УЧУН

БОЛАЛАР — келажагимиз, умидимиз ва истиқболимиз. Ўғил-қизларимиз воята етгач, ота-оналари орзусини рўёбга чиқарадилар, ватан ва халқ олдидаги ўз бурчларини шараф билан адо этиб, ҳурмат-эътибор топадилар. Шу сабабли ҳам ҳамиша фарзанд меҳри билан яшаймиз. Уларнинг ҳар томонлама соғлом, билимли, тетик ва бардам қилиб воята етказиш учун нимаики зарур бўлса — ҳамма-ҳаммаси муҳайё қилинмоқда.

Ёш авлод тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партия ва ҳукуматимизнинг асосий вазифаларидан бирига, жамиятимизнинг қонуний жанговар ишига айланиб қолган. Жонажон партиямизнинг XXV съезди қарорларида совет кишилари, жумладан ёшлар сиҳат-саломатлигини муҳофаза қилиш — муҳим социал вазифалардан бири эканлиги алоҳида кўрсатиб ўтилди.

Болаларга медицина назоратининг илмий асосланган системаси жорий қилинган. Ҳали фарзанд туғилмай туриб, унинг келажаги, соғлиги ҳақида қайғурилади. Серқуёш республикамизда бўлгани каби, пойтахт областимизда ҳам кўплаб туғруқхоналар, болалар поликлиникалари ва диспансерлар, санаторийлар, боқча ва яслилар ишлаб турибди. Аёллар ва болалар консультация марказлари сони анча ортди. Айниқса, Ўрта Осиё медицина педиатрия институтининг очилиши катта аҳамиятга эга бўлди. Фарзандларимиз даволанадиган шифохоналарга кадрлар тайёрлашга даъват этилган бу олий ўқув юрти ҳар йили 450 дан ортиқ врачга мустақил меҳнат қучоғига йўлланма бермоқда.

Кейинги йилларда областимиз шаҳар ва қишлоқларида ўнга яқин болалар поликлиникаси иш бошлади. Чирчиқ шаҳрида очилган 240 ўринли болалар касалхонаси, биринчи сентябрь арафасида Тошкент районида ишга туширилган область соғломлаштириш маркази намунали тиббий хизмат кўрсатмоқда. Амалга оширилган бу ва шунга ўхшаш бошқа тадбирлар поликлиника хизматини анча яхшилашда, шифохоналарнинг моддий базаларини мустаҳкамлашда маълум даражада ижобий роль ўйнади.

Бироқ, шу билан бирга, областимизда болалар медицина муассасалари тармоғи суст ривожланмоқда. Айрим шифохоналар эски биноларда жойлашган. Болалар поликлиникаларининг ҳаммаси ҳам замонавий медицина асбоб-ускуналари билан тўла жиҳозланган деб бўлмайди. Тиббий хизматнинг хирургия, ортопедия, урология каби соҳаларини янада ривожлантириш лозим.

Қишлоқ жойларида малакали педиатрларга эҳтиёж катта. Айниқса, Бекобод, Бўка, Оҳангарон районларидаги шифохоналарда тажрибали кадрлар етишмайди. 447 педиатордан атиги 137 киши қишлоқ касалхоналарида ишлайди. Буни асло қониқарли деб бўлмайди. Устига-устак, ёш педиатор кадрлар малакасини ошириш иши кўнгилдагидек эмас.

Даволаш ишларини назария ва амалиёт билан мустаҳкам боғлаб олиб бориш, тиббий хизматнинг янги илғор усул ва методларидан самарали фойдаланиш ғоят муҳимдир. Бу борада Москва шаҳридаги клиникаларда бой тажрибалар тўпланди. Болалар касалхоналарини оталиққа олган ҳолда тиббий хизматга ижодий ёндошиш соҳасидаги бу ибратли ташаббус областимизда ҳали кенг қанот ёзганича йўқ. Ваҳоланки, бунинг учун бизда катта имкониятлар бор. Медицина олий ўқув юртларининг тегишли кафедралари масалага ижодий ёндошиб, қишлоқ болалар шифохоналари билан яқиндан алоқа боғлашлари зарурлигини турмушнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Тани соғлиқ, тетиклик ва бардамлик ёш организмнинг нормал ривожланишида асосий омил бўлиб ҳисобланади. Ёшликдан чиниққан бола иродали, серҳаракат, чидамли бўлади. Унинг фикрий қобилияти ортиб боради, асаблари тўғри тараққий қилади. Бинобарин, жисмоний тарбия ёш организмда турли касалликларга қарши курашиш қобилиятини оширади. Шунинг учун ҳам болаларнинг жисмоний тарбияси умумдавлат иши бўлиб қолди.

Оилада, болалар муассасаларида, мактабларда физкультура ва спортга катта аҳамият бериш зарур. Гигиеник жиҳатдан қулай шароит яратиш, тўғри кун режимини белгилаш билан бирга сифатли овқатланиш таъминлаш даркор. Болаларга бериладиган овқатларда албатта сабзавот, турли мевалар, витамин, сутли маҳсулотлар бўлиши керак. Бу моддалар ёш организмнинг ҳаёт фаолиятида муҳим роль ўйнайди.

Профилактика соғлиқни сақлашнинг асоси, бош йўлидир. Шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган бошқа пунктларнинг санитария аҳволини яхшилаш орқали бунга эришиш мумкин. Аммо, озодагарчиликка риоя қилинмаётган жойлар ҳам бор. Баъзан, шифохоналар, боқча ва яслиларнинг территориялари ифлос бўлади, канализация шоҳобчалари тез-тез бузилиб туради. Санитария маданиятини оширишда, ташқи муҳитни тоза тутишда, жойларни ободонлаштиришда мутахассис олимлар, кенг жамоатчилик медицина-санитария органларига яқиндан ёрдам беришлари керак.

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг соғлиқни сақлаш тўғрисидаги Қонун асосларида таъкидлаб ўтилганидек, жисмоний ва маънавий кучлари уйғун камол топган соғлом ёш авлодни тарбиялаб етиштириш мақсадларида давлат органлари, корхоналари, муассасалари, колхозлар, касаба союзлари ва бошқа жамоат ташкилотлари, боқча ва яслилар ҳамда мактабларнинг кенг шоҳобчалари янада ривожлантирилади. Жонажон партия ва ҳукуматимиз фарзандларимиз сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш, болалар даволаш-профилактика муассасалари тармоқларини кенгайтириш учун ҳеч нарсани аямайди.

КПСС XXV съездида аҳолининг сиҳат-саломатлигини тобора яхшилашнинг аниқ истиқболлари белгилаб берилди. Кўп профилли ва ихтисослаштирилган даволаш муассасалари қурилишини рационал бирга қўшиб олиб бориш асосида соғлиқни сақлашнинг моддий базасини ривожлантириш тадбирлари белгиланди. Интернат-уйларда, туғруқхоналарда, болалар касалхоналари ва бўлимларда овқатланиш ва саломатликни мустаҳкамлаш билан боғлиқ бошқа эҳтиёжлар учун қилинадиган харажатлар нормасини ошириш зарурлиги уқтириб ўтилди.

Коммунистик жамиятда ҳар бир совет кишиси жисмоний ва маънавий жиҳатдан мукаммал тараққий этган, гармоник ўсган актив жамоатчи бўлиши лозим. Бунда соғлом ёшлик муҳим роль ўйнайди.

Келажагимизнинг муносиб ворислари — фарзандларимиз ёшликдан соғлом ва бардам ўссин. Уларнинг сиҳат-саломатликлари учун ҳамма нарсани муҳайё қилайлик.

СССР ҲЕЧ КИМГА ХАВФ СОЛАЁТГАНИ ЙЎҚ

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг америкалик сиёсий обзорчи Ж. Кингсбери-Смитнинг саволларига берган жавоблари хусусида дунёнинг кўпгина мамлакатларида билдирилаётган фикрларда Совет Иттифоқининг кескинликни юмшатишни чуқурлаштириш йўлидан бориб, қуролланиш пойгасини тўхтатишга сабот билан ҳаракат қилиш муддаоси қатъий эканлиги яна бир карра тасдиқланганлигидан чуқур мамнуният изҳор этилмоқда.

Л. И. Брежневнинг америкалик сиёсий обзорчи билан қилган суҳбатда айтган гаплари — Америка халқигагина эмас, шу билан бирга бутун тинчликсевар инсониятга янги йил муносабати билан холис ният мактубидир, деди ЧССР Федерал Мажлиси Раисининг биринчи ўринбосари Ян Марко. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари совет-америка муносабатларининг истиқболларига, шунингдек халқаро кескинликни юмшатишни чуқурлаштиришга тааллуқли энг актуал ва энг зарур проблемаларни тилга олди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, деди МХР Фанлар Академиясининг Президенти академик Б. Ширендиб, КПСС, Совет давлатининг инсоният учун гарантияланган ишончли тинчлик вужудга келтириш тўғрисидаги тинимсиз ғамхўрлигини, ҳозирги замоннинг энг муҳим ва актуал проблемасини тезроқ ҳал этишга — ядро урушига йўл қўймасликка интилаётганлигини аниқ ва пухта қилиб, ишонарли тарзда ифодалаб берди.

Таниқли поляк жамоат арбоби ва ёзувчиси Ю. Озга—Михальский бундай деб ёзади: икки буюк давлат тинчлик ва халқаро ҳамкорлик манфаатлари йўлида ўзаро келишиб ҳаракат қилишлари лозимлигини урушдан кейинги тарих тажрибаси исботлаб турибди. Ҳозирги вақтда Қўшма Штатлар қуролсизланиш ва қурол-яроғларни чеклашнинг туб масалалари билан тинч-тотув яшаш руҳида ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ шуғулланиши керак, акс ҳолда АҚШ турғунликка ва «совуқ уруш» замонларига қайтишга сабаб бўлиб қолган бўлур эди.

Англиядаги «ядро қуролини тарк этиш ҳаракати»нинг бош секретари Д. Рис бундай деди: Л. И. Брежневнинг суҳбат вақтида айтган гаплари Совет Иттифоқининг ҳеч кимга хавф солмаётганлиги ва ҳеч кимга ҳужум қилмоқчи эмаслигини яққол эслатди. Ғарбдаги муайян доираларнинг «совет хавфи» деган сафсаталари ҳозирги замоннинг энг муҳим масаласи бўлган қурол-яроғларни қисқартириш масаласи муҳокамасига халақит бериши мумкин, холос. «Совет хавфи» деган ҳавои гапларга кимнидир ишонтириш йўлидаги уринишлар одамларни ҳар қанча ҳарбий харажатларга ва ҳарбийларнинг янги қурол талаб қилишларига кўникишга мажбур этишга мўлжаллангандир.

Д. Рис Совет Иттифоқининг стратегик қуролларни чеклаш тўғрисида совет-америка битимини тайёрлаш соҳасидаги ишни тезроқ тугаллашга муҳим аҳамият бераётганлигини алоҳида мамнуният билан қайд этди. АҚШ ҳам шундай битим тузишга бутун кучини сарфлайди деб умид қиламиз, деди у.

Стратегик қуролларни чеклаш тўғрисидаги янги совет-америка битими хатарли миқёсда кенг тус олган қуролланиш пойгаси йўлига қўйилган муҳим тўсиқ бўлур эди, деб таъкидлайди Финляндиядаги «Кансан Уутисет» газетаси.

Башарти янги сайланган АҚШ Президенти Ж. Картернинг маъмурияти Совет Иттифоқининг тинчлик ташаббусларига яраша иш қилса, 1977 йил қуролланиш пойгасини тўхтатиш йўлидаги курашда бурилиш йили бўлиб қолиши мумкин, деди Ҳиндистоннинг таниқли жамоат арбоби, ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресс партиясидан парламент аъзоси Амрит Нахата.

Кескинликни юмшатиш душманлари, деди сўзини давом эттириб, Ҳиндистон парламентининг аъзоси, тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорлик пойгаси сари бўлаётган силжишларни кўриб кўрмасликка олмоқдалар ва советларга қарши кампанияни давом эттирмоқдалар. «Совет хавфи» деган афсонани рўкач қилиб, тўхтовсиз қуролланиш пойгасини оқлаётган милитаристлар ҳамон шу афсонани тилдан қўймаётирлар. Шу боисдан ҳам Л. И. Брежнев ҳеч кимга хавф солмаётган ва ҳеч кимга ҳужум қилиш ниятида бўлмаган Совет Иттифоқининг изчил позициясини жуда аниқ ва равшан баён этиб берганлиги ғоят муҳимдир.

(ТАСС, 6 январь).

САЛОМАТЛИК саҳифаси

№ 21

ПАРТИЯ ва ҳукуматимизнинг совет кишилари соғлиғини сақлаш соҳасидаги муҳим тадбирлари инсон ҳақида, унинг жисмоний ва маънавий камоли ва узоқ умр кўриши тўғрисида ленинча ғамхўрлик қилиш руҳи билан суғорилган. Даволаш-профилактика ва болалар муассасалари қурилишига, физкультура ва спортни ривожлантиришга жуда катта маблағлар сарфланмоқда.

Дарҳақиқат, соғлом ёшликни таъминлаш учун ҳамма қулай шарт-шароитлар яратиб берилмоқда. Болалар ва ўсмирларга медицина ёрдами кўрсатишни янада яхшилаш мақсадида кейинги йилларда кўпгина консультация пунктлари, поликлиникалар, диспансерлар, касалхона ва санаторийлар очилди. Бизда ўғил-қизларга санаторийларга бориш йўлланмалари бепул берилади. Яслиларда, боғчаларда ва бошқа болалар муассасаларида фарзандларимизни овқатлантириш асосий харажатлари давлат бюджети, шунингдек, корхоналар, муассаса ва колхозлар, касаба союзлари ва бошқа жамоат ташкилотларининг маблағлари ҳисобига бўлаётир.

Болалар бетоб бўлганда оналарга бериладиган имтиёзлар анча яхшиланди. Белгиланган тартибда давлат социал страхованиеси бўйича нафақа берилади. Қисқаси, фарзандларимизга ҳар томонлама меҳрибонлик кўрсатилмоқда.

КПСС XXV съезди қарорларида она ва болалар соғлиғини муҳофаза қилиш муассасаларини кўпайтириш давлат аҳамиятига эга бўлган муҳим социал вазифа эканлиги алоҳида кўрсатиб ўтилди. «Саломатлик»нинг ушбу саҳифасида областимизда соғлом ёшликни таъминлаш йўлида қилинаётган ишлар, шифокорларнинг фарзандларимиз саломатлиги тўғрисидаги фойдали маслаҳатлари ёритилди.

СОҒЛОМ ЁШЛИКНИ ТАЪМИНЛАЙЛИК

Соғлом ёшликни таъминлаш давлат аҳамиятига эга бўлган ғоят муҳим социал вазифадир. Мухбиримиз область соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири Б. У. ТОШБЕКОВ билан учрашиб, шу хусусда суҳбатлашди.

— ДАРҲАҚИҚАТ, саломатликка нима етсин, — дейди ўртоқ Б. Тошбеков. — Жисмоний жиҳатдан нормал ўсиб улғайган организм соғлом ёшликни таъминлайди. Шунинг учун ҳам бу масалага ҳамиша катта аҳамият бериб келинмоқда. Бу, кўп жиҳатдан даволаш муассасаларининг мустаҳкам моддий базаларига боғлиқдир.

— Баҳром Усмонович, шу хусусда батафсилроқ тўхталсангиз?

— Аввало, шуни айтиш керакки, болалар шифохоналари тармоқларини кенгайтириш соҳасида биз ҳали кўп иш қилишимиз лозим. Область партия комитетининг бюро йиғилишида бу масала атрофлича муҳокама қилиниб, ютуқ ва камчиликларимиз кўрсатиб ўтилди.

Ҳозир болалар ва оналар соғлиғини сақлаш системамизда шифохоналар ва улардаги ўринлар етарли эмас. Бу камчиликларни бартараф этиш мақсадида амалий тадбирлар белгиланди. Болалар даволаш-профилактика муассасалари қуриш учун янги лойиҳалар ишлаб чиқилаётир. Олмалиқ шаҳрида 240 ўринли, Қуйи Чирчиқ ва Ўрта Чирчиқ районларида эса ҳар бири 120 ўринли болалар шифохоналари фойдаланишга топширилди. Беш йилликнинг охирига бориб, область болалар касалхонаси ишга тушади. Бекобод шаҳрида ва Юқори Чирчиқ районидаги болалар касалхоналари реконструкция қилинади.

Шу билан бирга Чиноз, Бўстонлиқ, Янгийўл, Бўка ва Тошкент районларида ихтисослаштириш ишлари тугалланади. Ҳар бир шаҳар ва районда янги туғилган чақалоқлар паталогияси бўйича палаталар ва бўлимлар ташкил этилади. Болаларга бериладиган овқатлар уларнинг ўсаётган организм эҳтиёжларига мос бўлиши хусусида чуқур илмий изланишлар олиб борилади.

— Сиз тўғри овқатланиш режимини тилга олдингиз. Болаларни рационал овқатлантиришни тўла таъминлаш йўлида қандай ишлар амалга оширилади?

— Ёш организмнинг дардга чалинишига кўп нарса сабаб бўлади. Масалан, ошқозон гастритини олиб кўрайлик. Турли ҳолларга кўра ошқозон шиллиқ пардасининг қўзғалиши, айниқса сифати ёмон, ҳазм бўлиши қийин, ниҳоятда иссиқ ёки совуқ ёҳуд ачиган, ҳидланган, узоқ туриб қолиб бузилган овқатлар ўткир гастритни бошлаб бериши мумкин. Бундай дардга дучор бўлмаслик учун ўз вақтида овқатланишга қатъий риоя қилиш лозим.

Одатда ўқувчилар, ёш болалар ҳар хил ишлар билан бўлиб кетиб, ўз вақтида овқатланмайдилар, толиқиб дарс тайёрлайдилар. Мактабларда ўқувчилар ортиқча толиқиб қолмасликлари керак. Шу мақсадда буфет ва ошхоналар очиб қўйилган. Лекин, айрим жойларда буфет ва ошхоналар номигагина ишлайди. Тайёрланаётган таомларнинг сифати паст. Қатор ошхоналар учун тор ва зах хоналар ажратилган. Санитария жиҳатдан уларга ҳам қатъий талаблар қўйишнинг вақти келиб етди. Булар устидан гигиенист врачларимиз, мактаб врачлари назорат қилиб туришлари лозим.

Областимизда, сут кухнялари, сут бериш пунктлари ҳали ҳам кам. Шунинг учун ҳамма районда бундай точкаларни кўплаб очишга қарор қилинди. Уларнинг ҳар бирида камида икки минг болага мўлжалланган сут маҳсулотлари тайёрланади. Оққўрғон, Пискент, Орджоникидзе районлари шу бир-икки йил ичида сут кухняларига эга бўладилар. Чирчиқдаги сут кухнясининг маҳсулот тайёрлаш қуввати суткасига 15 минг порцияга етказилади. Ангрен, Олмалиқ, Бекобод ва Янгийўл шаҳарларидаги кухняларда ҳам маҳсулот хиллари ортади.

Шу билан бирга, областимиз шаҳар ва районларида кичкинтойлар истеъмол қиладиган озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилувчи дўконлар ёки бўлимлар очилади. Шифохоналарда, болалар муассасаларида сабзавот ва турли витаминларга бой сифатли овқатлар тайёрлашга алоҳида аҳамият берилади.

— Тиббий хизматни янада яхшилаш учун яна нималарга эътибор берилади?

— Даволаш-профилактика ишларини намунали ташкил этишда медицина ходимларининг роли катта. Бинобарин, болалар муассасаларини врач-педиатрлар билан таъминлаш олдимизда турган асосий вазифалардан ҳисобланади. Бундан буён қишлоқ болалар шифохоналарига малакали мутахассис-кадрларни кўплаб юбориб турамиз.

Шифокорларнинг билим ва маҳоратларини оширишга жиддий эътибор берилади. Кўплаб педиаторларимиз, акушер-гинекологларимиз, фельдшер-акушерларимиз малака ошириш курсларида ўз билим ва тажрибаларини бойитадилар. Кейинги икки-уч йил ичида участка врач-педиаторлари ўрни ихтисосли шифокорлар ҳисобига тўла комплектлаштирилади.

Оналар ва болалар саломатлигини сақлашни янада яхшилаш мақсадида янги шифохоналар, санаторийлар қурилади. Саломатлик посбонлари — шифокорлар соғлом ёшликни таъминлаш учун мавжуд ҳамма имкониятларни ишга соладилар.

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

▲ МЕН билган ягона гўзаллик бор: у ҳам бўлса сиҳат-саломатликдир.

Г. ГЕЙНЕ.

▲ КАСАЛЛИККА эмас, шифокорга ишон. Агар шифокорга ишонмасанг — касалликни енга олмайсан. Касалга чалинмасдан олдинроқ врачга мурожаат қил!

АРАБ МАҚОЛИ.

▲ ШИФОКОР даволайди, нодон табиб эса уни майиб-мажруҳ қилиб қўяди.

ЯПОН МАҚОЛИ.

▲ КИЧИК дардга тез айла ғамхўрлик,
Ожиз этмасин тағин беморлик.

Ф. АТТОР.

▲ КУЛГИ ҳамроҳ эрса, сенга эрта-кеч,
Муҳтожлик қолмагай шифокорга ҳеч!

▲ КУЛГИГА не етсин, кулмоқлик яхши,
Дегайлар: соф кулги-чеҳранинг нақши.

▲ ГЎЕ кемиргандай кийимни куя,
Ғам юракни ғажир гар қўйса уя.

ЎЗБЕК мақоллари.

ТЎПЛОВЧИ: Раҳим РАҲМОНОВ.

ЧИНИҚҚАНГА ЧАНГ ЮҚМАС

МУРҒАК гўдак бамисоли нозик ниҳол! Фарзанд ҳаёт безаги, ҳаётнинг давомидир ҳам. Ҳай-ҳай унинг бирор жойи оғриб қолмасин, бўлмаса онага қийин. Боланинг бармоғи оғриса, онанинг юраги ачийди, эзилади.

Тани соғ гўдак эмиб, тўйиб уйқуга кетади. Икки-уч ойлик чақалоқ соф ҳаводан баҳра олади, оёқ қўлларини ёзиб, ўйнаб яйрайди.

Она фарзанднинг уёқ-буёғини силаб-сийпаб, мушакларини ёзади. Илиқ сувда ювинтириб, баданини пок қилади. Энди гўдакнинг иштаҳаси ҳам, уйқуси ҳам яхши! Кундан-кунга тоши ошиб улғая боради. Бунақа парваришда бўлган бола эрта табассумга мойил бўлиб, ота-онанинг дилини нурафшон этади.

Ҳаво ваннаси ва сув билан ошна бўлиш табиий чиниқтириш демакдир. Эртами-индин унинг оёғи ерга тегади, баҳра олади. Сўнг у аста-секин қуёш билан учраша бошлайди. Натижада у ҳаёт қозонида «қайнаб», «пишиб» тобига келади. Витамин «Д» йиғиб, рақитдан йироқ бўлади. Бу — фарзанд хушсурат бўлади деган сўз!

Ҳаво ваннаси, сув процедуралари, силаш, уқалаш, оёқ яланг юриш, югириш каби табиий омиллар болани катта табиат мезонига ўргатиш, мослаш демак. Энди у сал-палга касал бўлавермайди, аввало шамолламайди.

Маълумки, баъзи оналар болаларини ўраб-буркаб, табиий шифо: ҳаво, сув ва ер баҳридан маҳрум этадилар.

Гўдакда табиий тан мулойимлиги, майин ҳиди, ранг бўлади. Кўкракни яхши сўради. Ҳожат ўз вақтида ва равон ушалади, тинч ва давомли ухлайди. Агарда шулардан биттаси кўнгилдагидек бўлмаса, у ноҳуш деб билинади. Қайт қилиш, иситма, йўтал, йиғи, ич кетиш ёки қабзият каби ҳолатлар гўдакнинг бирор дардга дучор бўлганидан дарак беради. Ўз вақтида шифокорга мурожаат этилса бас. Хавф ва хатар нари кетади. Юқумли касалликларга қарши эмлатилган бола оғир дардга учрамайди.

Оёққа турган, юриб кетган ва тили чиққан болани ёқимтой дейдилар. Шу вақтларда у, афсуски, қўлига нима тушса, дарров оғзига солади. Бунақа ямлоғич кичкинтойлар темир парчалари, танга, чақалар, тўноғичлар, тугмачалар ва бошқа нарсаларни ютиб, хангу-манг бўлиб қоладилар. Агар шу нарсалар нафас йўлларига ўтиб кетса борми, аҳвол баттар оғирлашади.

Ёш болалардан баъзилари кулча дорилар ютиб, заҳарланиб қолишади. Ёт нарсалар ямлоғич болалар қўлига тушмаслиги учун уларни берк қути шкафларда сақлашдан осон нарса йўқ.

Матлуб гигиеник одатлар чиндан саломатлик гаровидир. Баданни, кийимни озода тутган, овқат олдидан қўлни совунлаб ювган бола ташқи ва ички юқумли касалликларга учрамайди. Овқатдан сўнг оғзини чайган, томоғини ғарғара қилган фарзанд тиш оғриғини ва ангинани билмайди. Ваҳоланки, ангина ва қуртлаган тиш баданни мутлоқ мўрт қилиб қўяди. Бунақа организм одатан бод ва юрак касалига яқин туради.

Саранжом-саришталикда уй озода бўлади. Омбор, ариқ ва ўраларда сичқон, каламуш, таракан, пашша ва бошқа паразитларга мутлоқ ўрин бўлмаслиги керак. Чунки, булар муҳитни нопок этиб, юқумли касалликларнинг тарқалишига олиб келади.

Фарзанд тарбиясида асаб парвариши алоҳида аҳамиятга эга. Асаби бақувват бола жасур, ботир бўлади. У бамисоли мустаҳкам қалъа. Асаб парвариши аввало ота-онага боғлиқ. Қуш уясида кўрганини қилади деганларидек, оғир, вазмин ота-оналарнинг фарзандлари худди қуйиб қўйгандек ўзларига ўхшашади.

Мана бир мисол. Икки яшар Жамил йиқилиб, оғзи-бурни қон бўлди. У ҳеч нарса бўлмаганидек ўрнидан турди-да, йўлида кетаверди. Аммо, Жамилга онанинг кўзи тушадида, ноўрин ва беихтиёр дод-фарёд кўтаради. Буни кўриб, эшитиб Жамил ростдан қўрқиб кетиб, ранги қув ўчади. Она ҳодисани совуққонлик билан кутиб олса эди, оқибат бунақа тугамасди.

Олим ва доноларнинг якдиллик билан айтишларича, қийин, мушкил воқеа, ҳодисаларни бошидан кечирган бола ҳаёт машмашалари, ташвишлари олдида эсанкираб қолмайди, ўзини йўқотмай тадбир кўради, иложини топади.

Шундай, фарзанд ўзидан-ўзи катта бўлмайди. Еттига киргунча етмиш марта ўзгаради, дейди доно ҳалқимиз. Буларнинг барчасидан огоҳ бўлиб туриш ота-онанинг муқаддас бурчидир.

З. ЭГАМБЕРДИЕВА,
медицина фанлари кандидати.

ПОЙТАХТНИНГ Фрунзе районида янги иш бошлаган 3-болалар поликлиникаси намунали тиббий хизмат кўрсатмоқда. Бу ерда яхши жиҳозланган кўпгина кабинет ва лабораториялар мавжуд. Меҳрибон шифокорлар ёш оналар билан суҳбатлар олиб боришади, фарзанд тарбияси тўғрисида, унинг сиҳат-саломатлиги ҳақида консультациялар уюштирилади. Суратларда: (чапдан) врач Ф. Хўжаев ва медицина ҳамшираси Э. Мамедовалар кичкинтойнинг саломатлигини кўздан кечирмоқдалар. Кичкинтойлар учун ажратилган хонада.

Р. Альбеков фотолари.

ҲАМШИРА

ҲАМШИРАЛАР тайёрлаш курси машғулотларида у кўп нарсаларни билиб олди. Бир йилдан сўнг оқ халат кийган шифокорлар орасида унинг меҳнат фаолияти бошланди.

Ҳа, Асянинг орзуси ушалди. У дастлаб Бурчмулла қишлоғидаги касалхонада ишлар экан тажрибали врач Р. А. Хазинадан мўътабар касбнинг сир-асрорларини ўрганди, унинг энг олийжаноб ҳислатларини ўзида мужассамлаштирди.

Ҳамшира Ася Саванкова «Оби-раҳмат» дам олиш уйида ҳам бир неча йил ишлади. Ҳозир у район марказий касалхонаси болалар поликлиникасининг тажрибали шифокорларидан бири. Унинг муолажада тўплаган бой тажрибасидан ёш ҳамширалар баҳраманд бўлмоқдалар. Унинг ташаббуси билан болалар касалликлари ва уларнинг олдини олиш мавзуларида суҳбатлар ташкил этилмоқда.

— Мен болаларни жуда-жуда севаман. Улар соғлом, бардам бўлиб, қувноқ юришса, қувончим ичимга сиғмайди. Агарда уларнинг биронтаси оғриб қолса, ғам-ғуссага ботаман. Шу боисдан ҳам унинг соғлом бўлиб кетишлиги учун нимаики зарур иш бўлса, шунга доим тайёрман, — дейди Ася Архиповна.

Ҳақиқатдан ҳам ҳамшира болалар саломатлигини сақлаш йўлида жон-дилидан хизмат қилиб келмоқда.

Саховатли қалб эгаси, коммунист А. Саванкованинг медицина соҳасидаги кўп йиллик меҳнати муносиб тақдирланди. Яқинда СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланди.

Ф. НУРМАТОВ,
Бўстонлиқ райони.

ПЕДАГОГ МАСЛАҲАТИ ЎРНИДА

БАРМОҚ СЎРИШ ЁМОН ОДАТ

ЯНГИ туғилган боланинг физиологик хусусияти шундаки, қўлини доимо оғзи томон чўзади. Шунинг учун чақалоқларнинг кўпчилиги қўлини сўради. Бола бунга одатланиб қолмасдан илгари олдини олмоқ даркор.

Бола икки ойга яқинлашганда ва 4—5 ойлик бўлганда, айниқса овқатланиши ёки ухлаши олдидан қўлини оғзига тиқаверади. Бунга йўл қўймаслик учун у уйғониши билан она эмизиши, ухлаётганида эса, қўлини йўргак ичига олиб ўраш керак.

ҚОШИҚ НЕЧА ОЙЛИКДА КЕРАК

ЁШИГА тўлган боланинг сўргич эмиб юриши хунук. Бундай бола овқатни чайнаб ейишни ҳам билмайди. Шифокорларнинг айтишича, бу ҳол бола тишининг яхши ўсишига ҳалал беради, овқат ҳазм қилиш органлари ишини бузади.

Шунинг учун болани қошиқда овқатланишга ўргатиш керак. Ёшига етган болани мустақилликка ўргатиш учун қошиқни қўлига беринг. Майли, тўкиб-сочиб бўлса ҳам ўзи овқатлансин. Қарабсизки, фарзандингиз қошиқда овқатланишга жуда эрта ўрганибди-қўйибди.

ҲАФАГАРЧИЛИК ОҚИБАТИДА

ҚАНД касаллиги ошқозон ости хасталиги бўлиб, бешдан ўн икки ёшгача бўлган болаларда кўпроқ учрайди. Овқатга тўйганини билмайдиган, ширинликка ўч, ёғли овқатларни кўп истеъмол қиладиган болалар бу касалликка тез чалинади. Шунингдек, юқумли касалликлардан тепки, грипп, ангина ҳам ёш организмда диабет дардини юзага келтириши мумкин.

Баъзи оилаларда эр-хотин келишаолмай, тез-тез уруш-жанжал бўлиб туради. Бола ота билан онанинг бундай кўнгилсиз ҳаётидан зимдан ўкиниб юради. Ана шу қўрқув, асабийлик, ҳафагарчилик кейинчалик қанд касаллигига олиб келиши мумкин.

ОТА-ОНАЛАР, ЁДИНГИЗДА БЎЛСИНКИ...

▲ ОЧИҚ ҳавода ўйнаш ёки бошқа ишлар билан шуғулланиш болага дам беради. Шунинг учун қишда ҳам боланинг ташқарида ўйнашига қаршилик қилманг. Умуман, мактаб ёшигача бўлган ўғил-қиз ҳар куни 4—5 соат вақтини очиқ ҳавода ўтказиши лозим.

▲ ЖИСМОНИЙ машқлар ёш организмни чиниқтиради. Организмнинг озиқ моддаларга бўлган эҳтиёжи ортади, иштаҳа яхши бўлади. Боланинг юрак мускуллари, асаб системаси мустаҳкамланади, у унча-мунча касалликларга берилмайди.

▲ АКАДЕМИК И. П. Павловнинг таърифича, уйқу асаб системасини «сақловчи» факторлир. Уйқу организм учун, айниқса бош мия пўстлоғининг хужайралари учун катта аҳамиятга эга. Бола қанча ёш бўлса, у шунчалик кўп ухлаши лозим.

▲ ҚУЁШ нурлари ва умумий ёруғлик организм фаолиятига, моддалар алмашинувига яхши таъсир кўрсатади. Қуёш нури боланинг баҳри-дилини очиб, шодлантиради ҳам. Шу сабабли фарзандингиз турадиган хонани пардалар билан ортиқча қоронғилатиш ярамайди.

▲ ЁШ организмни чиниқтиришда сувнинг роли катта. Сув бадан ҳароратини ўзига тез тортиб олади. Теридаги томирлар торайди ва қон ички органларга қараб оқади. Бу эса юрак фаолиятини кучайтиради.

▲ ИШТАҲАНИНГ бузилиши кўпинча болани нотўғри овқатлантирганда, бўлар-бўлмасга «сен овқат емаяпсан» деяверишда, зўрлаб овқатлантиришда пайдо бўлади. Зўрлаб овқат едириш эса доимо қусишга олиб келади. Асабий болаларда бу ҳол тез-тез содир бўлиб туради.

▲ КЎПИНЧА ота-оналар болалардаги ич терлама касаллигини «тумов» деб, эътиборсизлик қиладилар. Ваҳоланки, вақт ўтиши билан ҳасталик оғирлашади. Албатта, бу даврда кўрилган тадбирларнинг кор қилиш кучи камроқ бўлади.

▲ УЗОҚ вақтгача телевизор кўриб ўтириш ёш организмда қоннинг димланишига, мушакларнинг бўшашишига, кўз чарчашига сабаб бўлади.

▲ БАЪЗИ болалар оёқлари, аъзойи-бадани оғришидан нолийдилар. Бундай ҳоллар ясси оёқлик ҳодисасидан дарак бериши мумкин. Бунда ортопед врач ва даволаш физкультураси врачи билан маслаҳатлашиш даркор.

ҲАММАСИ ЎЗ ҚЎЛИНГИЗДА

УМУРТҚА поғонаси одамнинг бутун гавдаси учун таянч вазифасини ўтайди. Шикастланиш ёки босилиш рўй бергудек бўлса, масалан, болалар оғир нарсаларни кўтарганда, умуртқа орасидаги қистирма узилиб кетиши ёки ўз таранглигини йўқотиши мумкин.

Умуртқа поғонасида бирор хил ўзгаришлар юз берса, қон томирлар босилади ва қоннинг оқими, масалан келиб тушаётган кислород камайиб, бош оғриғи ва бош айланишига сабаб бўлади. Айни вақтда асаб системаси ҳам босилиб, таъсирот ва оғриқ сезгисини келтириб чиқаради.

Болалик йилларда мушаклар етарли ривожланмаган ва нозик бўлади. Шунга кўра ўқувчиларнинг оғир портфелни доимо бир қўлда (масалан, ўнг қўлда) кўтариб юриши умуртқа поғонасининг ўнг томонга қийшайиб, ўнг елканинг ҳам чап елкадан пасайиб қолишига олиб келади. Чунончи, ўқувчи партада узоқ вақт мобайнида бошини энгаштириб, ўнг томонга қийшайиб ўтирса, ёзса, расм чизса, бу ҳолда умуртқа поғонаси қийшайиб, нотўғри шаклга кириб қолади. Бола улғая борган сари умуртқа поғонаси ўз ҳаракатчанлигини йўқотади. Натижада суяк системасининг бошқа ҳар қандай ўзгаришлари каби буни бартараф этиш ҳам амри маҳол бўлиб қолади. Шунинг учун ўқувчи китобларини ранецга солиб, елкасига осиб юришини тавсия қиламиз.

Одатда педагоглар мактабда ўқувчининг тўғри ўтиришини кузатиб борадилар, бўйига мос келадиган партага ўтқазадилар. Бу қоидаларга уйда ҳам риоя қилиш керак. Ота-оналар фарзанди дарс тайёрлаганда қандай вазиятда ўтиришини кузатиб боришларини, унинг бўйига мос келадиган стол ва стул олиб беришларини маслаҳат кўрамиз.

Боланинг тўшаги қаттиқроқ бўлиши керак, уни тўри чўзилиб кетган кроватга ётқизиш асло мумкин эмас. Оёқларини йиғиб эмас, чалқанча ёки қорнини босиб ётишга одатлантирган маъқул. У бўйига тўғри келмайдиган велосипедда учганда ҳам суяк системаси зарар кўради.

Бу профилактик чора-тадбирларни бола организми ҳали мурғак ва такомилга етмаган даврда ўтказиш зарурлигини эсдан чиқармаслик керак. Каттароқ ёшда бундай нуқсонларни бартараф этиш бирмунча мушкул бўлади.

Ж. ХЎЖАЕВ,
М. АМЕДОВА,
врачлар.

▲ АРМАНИСТОН ССР. Ленинакандаги ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг мастер ёрдамчиси М. О. Степанян 1976 йил СССР Давлат мукофотининг лауреати унвонига сазовор бўлди.

Суратда: М. О. СТЕПАНЯН.

▲ ҚИРҒИЗИСТОН ССР. «Қоракўл» колхози Таласс районидаги энг йирик чорвачилик хўжаликларидан биридир. Бу ерда кекса чўпонлар, айниқса, иззатда. Суратда: колхоз оқсоқоллари билан учрашув пайти.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

▲ МОСКВА. ССР Иттифоқи Большой театри А. С. Даргомижскийнинг «Тош меҳмон» операсини саҳнага қўйди. Суратда: спектаклдан саҳна.

▲ ЛЬВОВ ОБЛАСТИ. Ғарбий Украина подстанциясининг Донбасс-Ғарбий Украина электр узатиш линияси қурилиши тугалланди. Линиянинг энг йирик трансформатори текширилиб, давлат комиссияси томонидан қабул қилиб олинди. Мазкур линия Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши мамлакатларига электр қувватн етказиб беришни таъминлайди. Суратда: йирик трансформаторда сўнгги монтаж ишлари олиб борилмоқда.

▲ БИРИНЧИ совет самолётаэробуси — ИЛ-86 ҳавога парвоз этди. Бу улкан машина бир йўла 350 йўловчини олиб уча олади. У 9—10 километр баландликда соатига 950 километр тезлик билан ҳаракатланади. Янги ҳаво кемаси — ўнинчи беш йиллик мевасидир. Суратда: ИЛ-86 самолётаэробуси аэродромдан кўтарилмоқда.

ТАСС фотохроникаси.

БАРҲАЁТ АДИБ

С. ХУСАЙННИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА

«...РЕВОЛЮЦИЯ янги авлодни дарров янги ва улкан ишларга бел боғлашга чақирар, шошилтирар эди...»

Адабиётшунос олим Иззат Султон Сотти Ҳусайннинг «Танланган асарлар» номли китобига ёзган бош сўзида шундай деган эди.

Дарҳақиқат, бу жумладаги калималарнинг ҳеч бирида на муболаға ва на уйдирма бор.

Шонли Октябрь революцияси Ўрта Осиё каби чекка ўлкаларда меҳнаткашлар авлодларининг тезда кўзини очиб, улкан ишларга йўллаб юборганлиги ҳақиқатдир.

Сотти Ҳусайн ҳам шу революцион авлодга мансуб адабиётшунос, ёзувчи, танқидчи ва драматург эди.

Мен Сотти Ҳусайннинг бу сифатлари ҳақида эмас, балки унинг ҳақидаги ўзимнинг айрим таассуротларимни изҳор қилиб ўтмоқчиман.

Революциянинг дастлабки йилларида Қўқон, Наманган ва Андижон шаҳарларидан, яъни бутун Фарғона музофотида жуда кўп оташин комсомол ёшлар етишиб чиқди. Шулардан бири Сотти Ҳусайн эди.

Қўқон эски шаҳар мусулмон театри биносида комсомол ёшлар гавжум. «Нима бўлармиш?» деган гаплар. «Сотти Ҳусайн байнал-милал аҳвол ҳақида маърўза қилармиш...»

Ажабо, ўн беш-ўн олти яшар ўспириннинг халқаро аҳвол ҳақида лекция ўқиши ҳаммани ҳайратда қолдирган эди.

Қора чарм тужурка ва қора чарм шапка кийиб, саҳнага чиқиб келган, кулиб турган юзли, оппоққина йигит ҳамманинг диққатини оҳанграбодек ўзига тортиб олган эди. Бир соатдан ошиқроқ давом этган лекцияга тингловчилар берилиб кетишган, залда пашша учса ҳам билинадиган даражада сукунат ҳукмрон эди. Халқаро аҳволнинг таҳлили ҳаммага маъқул бўлган бўлса керак, тингловчилар зални бошга кўтарар даражада қарсак чалиб юбордилар. Шундан сўнг Сотти Ҳусайннинг изидан бориб, ёш комсомоллар орасида турли мавзуларда лекция қилувчилар сони борган сари кўпая бошлади.

Бир куни менинг энг яқин ўртоғим, «Ўн уч қалдирғоч»нинг бири — Шариф Ризо бизникига суюниб кириб келди-да, «Сен Сотти Ҳусайн деган болани танийсанми?..» деб сўраб қолди. «Ҳа, нима эди?» дейишим билан қўйнидан рус тилида ёзилган бир «ўқиш китоби»ни чиқарди. «Ҳаммаҳалламиз Сотти берди. Рус тилини ўрганасан, мен ҳам ўрганаяпман» деб айтди. Кейин биз иккимиз Шарифнинг уйига бориб, ҳаммаёғимизни қипқизил қилиб аввал роса шотут едик. Сўнгра, шотут соясида ўтириб китоб ўқишга тутиндик. Шу-шу Шариф ўша китобни белбоғининг қатига қистириб ўқиб юрадиган бўлди.

Халқ орасида, «йигитларнинг султони» деган гап бор. Шу тоифа йигитлар атрофида доим ёр -дўстлари ҳам кўп бўлади. Сотти Ҳусайн ҳам йигитларнинг султони эди, десак беnуқсон гап бўлар. Унинг атрофида ҳам доим йигитлар тўпланишиб юрар, унинг гапларидан баҳраманд бўлишга орзумандалар кўп эди.

Сотти Ҳусайндан ибрат олган Шариф Ризо тез орада матбуотга ҳавас қўйди, «Янги Фарғона» газетасининг секретарлиги даражасидан масъул муҳаррири даражасигача кўтарилди. Ниҳоят, адабиёт соҳасига қадам қўйиб, «Қор ёғди, излар босилди» номли қиссасини нашр эттирди.

Қўқон комсомол ёшларининг шаклланишида, қизғин адабий мунозараларда, турли тўгаракларнинг фаолиятида Сотти Ҳусайннинг роли катта бўлганлиги ҳеч шубҳасиздир.

Сотти Ҳусайн уч шаҳар —Қўқон, Самарқанд ва Тошкент ўртасида қатнаб юрганида (Самарқанд ўша вақтда республика пойтахти эди) унинг Тошкентда чиқадиган «Шарқ ҳақиқати» газетасида адабий мунозарали мақолалари пайдо бўла бошлагач, жамоатчилик, айниқса ёш авлод ўртасида унинг шуҳратига яна шуҳрат қўшилди. Унинг Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи ҳақидаги шу газетанинг бир неча сонида босилган адабий-танқидий мақоласи таҳсинга сазовор бўлган эди.

Сотти Ҳусайннинг хусусан республика комсомол газетаси бўлган «Ёш ленинчи»га масъул муҳаррир бўлиб тайинланиши унинг ижтимоий фаолиятини янада оширнб юборди. Шу газета қошида ёш ёзувчилар тўгараги ташкил этилиши, унга бевосита ўзи раҳбарлик қилиши натижасида биринчи адабий тўплам «Кўрмана» майдонга келдики, бу ўша давр адабиётига зўр ҳисса бўлиб қўшилган эди

1927 йил Самарқанд эски шаҳридаги клубда ўтказилган бир йиғилиш ниҳоятда мароқли ўтган эди. Унда Сотти Ҳусайн бир мамлакатда социализм қурилиши проблемалари ҳақида доклад қилиб, барчани ҳайратга солган эди. Ёш ўспирин йигитнинг марксизм-ленинизм таълимотини анча чуқур эгаллаганлиги унинг ширали нутқидан шундай билиниб турарди. Бу йиғилишга Самарқанд билим юрти, янги ташкил этилган Педакадемия студентлари зўр мароқ билан қатнашган эдилар.

Шундан сўнг биз Сотти Ҳусайнни адабий мунозараларда, матбуот саҳифаларида янада кўпроқ учратадиган бўлиб қолдик. Энди у республика жамоатчилигига етук адабий танқидчи, ёзувчи, драматург ва жамоат арбоби сифатида танилган эди.

Сотти Ҳусайн мақола ва пьесалардан ташқари, бир мунча йирик асарлар ҳам яратди. Аммо бу асарларнинг баъзилари нашр этилмай қолиб кетди. «Сотти Ҳусайн Ўзбекистонда марксча-ленинча адабиётшуносликни дастлаб бошлаб берганларнинг бири эди» деб таниқли олим Иззат Султоннинг берган баҳоси шу кунларимиз учун ҳам актуалдир.

Сотти Ҳусайн софдил дўст, принципиал раҳбар эди. У ҳар бир гапни пухта ўйлаб гапирар, етти ўлчаб бир кесар эди. Унинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети агитация ва пропаганда бўлимига масъул вазифага ишга ўтган вақти эди. Шу вақтда Ўзбекистон давлат нашриёти йиртма календарь чиқарадиган бўлиб қолди (шунақа календарь биринчи марта чиқиши эди). У нашриётдаги шу ишга иштирок этувчи ходимлардан бир нечтасини чақириб, календарь тузишнинг принциплари ҳақида кўрсатма бериб, «Календарь бу ҳар куннинг ойинаси. Унда республиканинг қиёфаси — сиёсий, иқтисодий ва маданий қиёфаси акс этиб туриши лозим. Шунга риоя қилиш керак» деган эди.

Ҳозиргача календарлар шу принципда тузилиб келади.

Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти 1974 йилда Сотти Ҳусайннинг «Танланган асарлар»ини нашр этиб, унинг хотирасини абадийлаштирди.

Малик РАҲМОН,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

«ҚИЁМАТ ҚАРЗ»

ҲАМЗА номли Ўзбек Давлат академик драма театри «Қиёмат қарз» спектаклининг премьерасини кўрсатди. Пьеса муаллифи драматург Ўлмас Умарбеков ва театр коллективи ажойиб замондошимиз — баракали, сермазмун умр кўрган оддий чўпон ҳақида ҳикоя қиладилар. Уруш уни асраб олган ўғлидан жудо этади. Орадан ўттиз йил ўтгач, кекса чўпон асраб олган ўғлини қидириб топишга қарор қилади.

«Қиёмат қарз» — инсон қалбининг саховати, олижаноб бурчи, меҳру-оқибат ҳақидаги спектаклдир. Асардаги ана шу асосий ғояни бутун коллектив билан биргаликда бош роль ижрочиси СССР халқ артисти Шукур Бурхонов томошабинларга етказиб беради.

Спектаклни ёш режиссерлардан Рустам Ҳамидов билан Ҳасан Қўчқоров саҳналаштирган.

(ЎзТАГ).

«АЛЕНУШКА БИЛАН СОЛДАТ»

Тошкентдаги ёш томошабинлар театри «Алёнушка билан солдат» эртагининг премьерасини кўрсатди. Пьесани москвалик драматурглар В. Лифшиц билан И. Кичанова ёзишган. Театр ижодий группаси бу спектаклни ўқувчиларнинг қишки каникули вақтида кўрсатиш учун махсус тайёрлаган. Спектаклнинг Аленушка, тоғ аждари, шоввоз солдат сингари қаҳрамонлари болаларни янги йил арчаси атрофида кутиб оладилар.

«Аленушка билан солдат» ҳақидаги эртак—спектаклни тошкентлик болалар билан бирга республикамиз ва мамлакатимизнинг кўпгина шаҳар ва қишлоқларидан каникул кунлари Ўзбекистон пойтахтига келаётган ўқувчилар ҳам кўришяпти. Бу эртакни уларга Ирина Александрова, Соня Собитова, Олег Каипов, Украина ССРда хизмат кўрсатган артист Анатолий Лазурьевский ва театрнинг бошқа артистлари ҳикоя қилиб берадилар.

Спорт

ПЕШҚАДАМЛАР АНИҚЛАНМОҚДА

Ўқувчи спортчилар қишки каникул кунларидан фойдаланиб, мини-футбол бўйича республика зонал биринчилиги мусобақаларида қатнашмоқда. Чирчиқда бўлаётган турнирда Тошкент шаҳар командаси Жиззах футболчиларини 4:1 ҳисобида мағлубиятга учратиб, олти очко билан пешқадам бўлиб олди. Областимиз вакиллари эса Қарши командасини 7:0 ҳисобида мағлуб этишди. Бошқа группа қатнашчилари Наманган шаҳрида куч синашишмоқда. Мусобақа календаридаги сўнгги икки ўйин қуйидагича тугади: Наманган — Сурхондарё—2:1, Фарғона — Андижон—4:1. Бир учрашувда ғалабага эришган ва икки ўйинни дуранг қилган Наманган футболчилари тўрт очко билан биринчи ўринни эгаллаб туришибди.

Группаларда дастлабки учта ўринни эгаллаган командалар финалда республика чемпиони деган ном учун куч синашишади.

БУТУНИТТИФОҚ ЗОНАЛ МУСОБАҚАЛАРИ

Ўсмирлар ва қизлар ўртасида волейбол бўйича СССР зонал биринчилиги мусобақалари Самарқандда ўтказилмоқда. Финалга йўлланма олиш учун Москва, Волгоград, Днепропетровск, Новосибирск шаҳарлари, Қозоғистон, Қирғизистон ҳамда Ўзбекистон терма командалари куч синашмоқдалар. Қизлар мусобақасида республикамиз вакиллари Қирғизистон командаси билан учрашиб, 3:0 ҳисобида устун келишди. Ўсмирлар ўртасида бўлган баҳсда эса спортчиларимиз Қозоғистон командасига 1:3 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Волгоград волейболчилари Москва командаси билан бўлган учрашувда 3:2 ҳисобида муҳим ғалабага эришдилар.

ЯНГИ СПОРТ МАСТЕРЛАРИ

Бутуниттифоқ ягона спорт классификацияси талабларини бажарганликлари учун СССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети республикамизнинг бир группа спортчиларига «СССР спорт мастери» деган фахрли унвон берди. Булар орасида Тошкент шаҳри ва пойтахт области вакиллари О. Эргашев, Е. Кулангиев, Б. Ўктамов, К. Маҳмудов, О. Ҳусниддинов, Б. Ниёзов, Х. Қипчоқбоевлар ҳам бор.

РАССОМ ХАНДАСИ

— Чора кўрсангиз бўлмайдими, эрим ҳар куни ичиб келяптилар?!
— Яхши, яхши, у билан гаплашиб қўяман!

Гаплашиб қўйди...

— Менга редактор керак эди?
— У киши йўқлар.
— Мен уларни ҳозир деразадан кўрдим-ку?!
— Улар сизни олдинроқ кўрган бўлсалар керак...

Ғийбатнисо «иш» устида...

А. Холиқов расмлари.

БОЙЛИК КЕТИДАН ҚУВИБ

ШАҲАР ички ишлар бошқармаси ОБХСС бошлиғи ўринбосари Геннадий Георгеевич Ефимов билан гаплашиб ўтирибмиз. Суҳбатимизнинг мавзуи —чайқовчиликка қарши кураш.

— Чайқовчиларнинг турли хилини учратамиз. Қилмиши учун бир карра жазоланган, лекин бундан тегишли хулоса чиқармай камёб моллар «операцияси» билан шуғулланувчилар бор. Булар асосан савдо ходимлари орасидаги баъзи бир қўли эгри кишилардан таниш ахтаришади. Очиғи, бундайлар шаҳримизда унчалик кўп эмас. Бошқа шаҳарлардан «омад излаб келганлар» эса транспорт милициясининг ҳушёр назаридан қочиб қутулолмаяптилар.

Лекин чайқовчиликнинг яна бир тури борки, булар билан курашиш анча мураккаб. Бир кўринишда батартиб бундай кишилар ортиқча пул ишлаб олиш мақсадида командировкада, отпуска вақтидаги дам олиш пайтларида ёки атайин бошқа шаҳарларда бўлиб, жойларда талаб кучли бўлган товарлар олди-соттиси билан шуғулланадилар. Асосан сўнгги модадаги газламалар, импорт трикотаж, аёллар пойафзаллари билан савдо қилишади. Баъзилари енгил автомашиналарнинг эҳтиёт қисмларига қизиқишади. Сўнгги пайтларда ОБХСС ходимлари дружиначилар ёрдамида бу хилдаги олғирлардан анчагинасини қўлга туширишди.

— Жиноий ишлар билан кўпдан буён шуғулланаман. Лекин, — дейди у афсус билан бош чайқаб, — ҳалигача баъзи кишиларнинг жиноятга осонгина қўл уришига ажабланаман. Енгилтаклик билан ўйламай қилинган иш уларнинг номига доғ туширишини тўлиқ тасаввур қилмайдилар. Хизмат жойларига, оиласига иснод келтиришади.

Жиноят папкаларидан бирини варақлаймиз...

«Ипподром» хўжалик моллари бозорида М. И. Нефедов «Жигули»нинг эҳтиёт қисмларини юқори баҳода пуллаётганида қўлга тушди. Ундан тормоз қисмлари, автолампочкалар кўплаб топилди. Табиийки, милиция ходимлари водопровод тармоқлари бошқармаси «Водоканал» трестининг слесарига бу нарсалар қандай тушиб қолганлиги билан қизиқишди.

Нефедев ким ўзи? Ашаддий чайқовчими? Ёки жуда ҳам ноқулай шароитда қолган, оилавий аҳволи оғир кимсами? Йўқ, бунчалик эмас. Тольяттига у «Жигули» илинжида борган эди. Барибир пули машинадан ҳам ортиб қолди.

Жиноятга уни нима тортди? Очкўзлик! Лекин у судда буни оқлаб, ўзининг «Тольяттидаги ҳаражатларини қопламоқчи» бўлганлигини айтди. Аммо у олдиндан билетларнинг бепул эмаслигини, ҳеч ким қуруқдан-қу-

ТЕКИНХУРГА ШАФҚАТ ЙЎҚ

руқ унга машина бермаслигини билган бўлса керак. Келажаги олдинда бўлган ёш ишчи қандайдир арзимас пул учун шарафли номини булғади. Аълочи слесарь, ишлаб чиқариш илғори ва актив жамоатчининг бу қилмиши ҳаётида кескин бурилиш ясади. Энди «Жигули» ўз эгасини икки йил кутади.

Бозорда қўлга тушишдан қўрқиб нарсаларини танишларига ва улар орқали бошқаларга пуллайдиганлар ҳам учраб туради. Қоратош кўчасида яшовчи С. М. Сафариеванинг уйидан катта ҳажмдаги газлама тўпи чиқди. 50 метр уч хил рангдаги қимматбаҳо газлама, 12 та рўмол ва бошқа хўжалик моллари билан бирга чайқовдан орттирилган 1600 сўмлик жамғарма ҳам топилди. Аниқланишича, бу «ишбилармон» аёл яқинда Москвага, ўзи эътироф этишича, атайин ноёб моллар олиб келиш учун сафар қилган. У 13-қурилиш бошқармасида қоровул бўлиб ишлаб, ўзига тўқ бўлган. Уч ўғли алоҳида яшасада, унга ёрдам бериб туришарди. Бўйига етган қизи ҳар ишда дастёр. Фариданинг айтишича ҳам ёмон яшашмаган. Энди эса фарзандларининг боши ҳам, набираларига бувисининг қаерда эканлигини айтишга тиллари бормайди...

«Ишлаб олиш» касалига ҳатто Тошкент Давлат университети умумий физика кафедрасининг катта инженери М. Пўлатов ҳам гирифтор бўлди. Львовда бўлиб, қуруқ қайтишни ўзига эп кўрмади шекилли 250 дона жун рўмол олди. Ўйламай қилинган иш оқибатида хизмат постидан маҳрум бўлди, ўзи ва қариндошларининг шаънига доғ туширди.

Қаранг қора курсида — инженер, слесарь, қоровул. Ҳаммаси бир моддага биноан айбланишади. Улардаги умумийлик нима? Пок виждоннинг йўқлиги, пул кетидан қувиш. Ахир улар ғамсиз ва тинчгина ҳаёт кечиришарди-ку. Ҳаммаси ҳам бойлик ғамлаш мақсадидаги олди-соттининг қонунга хилофлигини билишар эди. Бу жиноятга улар тушуниб, лекин милиция органининг кўзини шамғалат қилармиз, деган илинжда қадам қўйишди.

Дарҳақиқат, уларни ушлаш имкони бўлмаганидачи? Демак, улар батартиб кишилар саналавераредими?

Бир жиноий ишда мен айбланувчининг «саноат товарлари бозорида ҳамма савдо қиладику» деган эътирозига дуч келдим. Афсуски, шундай. Қанчалик қарши курашилса ҳам, афтидан бозор ҳозирча зарур. Лекин у чайқовчилар учун мўлжалланган эмас. Кишилар у ерга ўзларининг кераксиз нарсаларини сотиш учун боришади. Албатта ҳамма эскисини эмас, баъзилари размери тўғри келмаса ёки ёқинқирамаса, янгисини ҳам олиб чиқишади. Лекин уни фақат ўз нархида сотишга йўл қўйилади. Бироқ биз юқорида номларини келтирган шахсларнинг ҳаммаси даромад олиш ниятида бу иш билан шуғулланганлар.

Халқ суди уларнинг ҳаммасини турли муддатларга озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқарди. Тошкент шаҳар жиноий ишлар суд ҳайъати айбланувчиларнинг шикоятини нотўғри деб топди. Ҳукм кучга кирди.

Уларнинг тақдири пул топишнинг қулай йўлларини мўлжаллаб юрган баъзиларга сабоқ бўлса керак деб ўйлаймиз.

С. НУРМУҲАМЕДОВ.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10— Эрталабки гимнастика. 10.30— «АБВГДейка». 11.00 — Ота-оналар учун кўрсатув. 11.30 — Музикали программа. 12.00 — Кўпроқ сифатли товарлар етказиб берайлик. 12.30 — Биринчи рус революцияси тасвирий санъат асарларида. 12.55— Концерт. 13.40 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 14.10 — Адабий ўқиш. 14.45 — **Золушка** (бадиий фильм). 16.10 — **«Ҳамдўстлик»** (тележурнал) 16.40 — Концерт. 17.20 — **«Здоровье»** программаси. 17.50 — Мўъжизасиз мўъжизалар. 18.50 — Спортлото тиражи. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — **Мультфильмлар.** 19.45 — Концерт. 20.40 — **«Ўн икки стул».** (бадиий фильм, 2-серия). 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — **Фигурали учиш бўйича СССР чемпионати.** 23.15 — Концерт, 23.45 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.10 — Янгиликлар. 10.20— Телеминиатюралар театри. 11.00 — **«Капитан Тенкеш»** (бадиий фильм, 11, 12, 13-сериялар). 12.15 — **Уруш ва тинчлик** (бадиий фильм, 2-серия). 13.45 — Рангли телевидение. «Серқуёш Ўзбекистон тароналари» (телевизион фильм-концерт). 18.05 — **«Боцман»** (телефильм). 18.25 — Санъат ғунчалари. 18.55 — Ҳамма нарса болаларга. 19.25—**Ахборот.** 19.40 — Рангли телевидение. Телевизион ҳужжатли фильм. 20.00— Телевизион театр. «Улуғбек ҳазинаси». (5-қисм). 21.00—**Ахборот.** 21.20 — Рақслар гулдастаси. 22.00 — Москва. **«Вақт».** 22.30 — **Уруш ва тинчлик** (бадиий фильм, 3-серия).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

17.50 — Душанба кўрсатувлари.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА—8Iда **Оққуш кўли** (12.00), **Травиата** (19.00). 9I да **Улик малика ва етти баҳодир ҳақида эртак** (12.00), **Аида** (19.00), 10I да **Доктор Айболит** (12.00), **Дилором** (19.00).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 8I да **Қор маликаси** (12.00, 15.00), **Аяжонларим** (кечқурун). 9I да **Қалби олов** (12.00, 15.00), **Қиёмат қарз** (кечқурун), 10I да **Қалби олов** (12.00, 15.00), **Олтин девор** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 8I да **Муқаддас диёр** (12.00), **Ҳижрон** (19.30), 9I да **Олифта** (12.00), **Гулбаҳор қани?** (19.30), 10I да **Гулбаҳор қани?** (12.00, 19.30).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Шимолий Осетия АССРда хизмат кўрсатган артист ЭМИЛЬ КИО раҳбарлигидаги йирик иллюзион ревю иштирокида «Циркда арча» томошалари** (10, 13, 16, 19.30).

Кино

Подшо Пётр ҳабашни қандай уйлантиргани ҳақида қисса — «НУКУС» (тоқ соатларда), «ЧАЙКА» (жуфт соатларда), САНЪАТ САРОЙИ, «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ўзбекистон КП Марказий Комитети Нашриётининг босмахонаси

МЕТАЛЛ ТРАФАРЕТ ТАБЛИЧКАЛАР ТАЙЁРЛАБ БЕРИШ УЧУН

ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Буюртмалар босмахона материалидан тайёрланади ва уларга прейскурант бўйича ҳақ тўланади.

Буюртма бериш учун қуйидаги адресга мурожаат қилинг:
Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй. Ишлаб чиқариш бўлими.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»). Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и областного Совета депутатов трудящихся

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ТЕЛЕФОНЛАР коммутатор — 330249 дан 330258 гача, Эълонлар — 338142.

Р—01116. Ўзбекистон Компартиясининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, № 26. Индекс 64583. Г. 1538.